

ВІДНОВЛЮЄМО УКРАЇНУ РАЗОМ

Розробка комплексної та ефективної програми сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ на основі відповідних рекомендацій та керівних документів FATF у трьох частинах

Експертна підтримка Державної служби фінансового моніторингу України.

Проєкт № ENI/2022/437-066

2023

Funded by the
European Union

However, the content of this report reflects the opinion of its authors and does not in any way represent the opinions of the European Union. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information the report contains".

Розробка комплексної та ефективної програми сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ на основі відповідних рекомендацій та керівних документів FATF. Система сертифікації у сфері ПВК/ФТ для приватного сектора.

Експертна підтримка Державної служби фінансового моніторингу України.

Проєкт № ENI/2022/437-066

Зміст

Передмова	4
Звернення до вищого керівництва	5
Контекст	7
Ключові висновки	10
I	
Оцінка відповідних програм сертифікації у сфері пвк/фт на основі їхньої популярності, визнання, ефективності та цінової політики	14
II	
Розробка структури навчальної програми: основні і комплексні модулі програми сертифікації фахівців у сфері пвк/фт у приватному секторі	18
III	
бібліографічний список основних та додаткових джерел документів, методичних рекомендацій, кращих практик, підручників та книг до кожного освітнього модуля навчальної програми з сертифікації фахівців у сфері пвк/фт у приватному секторі	18
IV	
Дослідження альтернативних сучасних навчальних платформ для поглибленої сертифікації та кар'єрного розвитку	22
V	
Вимоги та процес сертифікації посадових осіб приватного сектору у сфері ПВК/ФТ	27
Висновок	29

Передмова

Громадська організація «Мережа захисту національних інтересів» (далі – «Мережа»), що здійснює реалізацію проєкту технічної допомоги «Відновлення України разом: створення інклюзивної платформи для відродження України», ідентифікаційний номер ENI/2022/437-066 (надалі – «Проєкт»), що фінансується Європейським Союзом через Європейську Комісію (надалі – «Замовник»), 20 травня 2023 року уклала Договір про надання послуг № 1/20-05-23 (надалі – «Договір») з консультантом з питань ПВК/ФТ Ілзе Знотиня (надалі – «Консультант»).

Відповідно до положень, викладених у Технічному завданні № 2 до Договору, Консультант провів комплексне дослідження з метою збору даних щодо наявних навчальних ресурсів. Воно включало аналіз потреб, виявлення прогалин та обов'язкових вимог чинних освітніх і навчальних програм з питань ПВК/ФТ, орієнтованих на працівників, пов'язаних з приватним сектором – підприємствами фінансового та нефінансового секторів, зокрема, ВНФПП (встановленими нефінансовими підприємствами та професіями). Консультант також провів оцінювання всіх доступних на ринку навчальних ініціатив у сфері ПВК/ФТ, що передбачають видачу сертифікатів після успішного завершення навчання. Це оцінювання було спрямовано на розробку рекомендацій щодо створення національної системи освіти та сертифікації у сфері ПВК/ФТ, спеціально розробленої для фахівців приватного сектора.

У цьому звіті викладено висновки та пропозиції, що випливають з результатів Проєкту. У звіті розглядаються наявні навчальні заклади у сфері ПВК/ФТ, функціонування та діяльність Академії ПФР, а також оцінюються переваги та недоліки провідних освітніх платформ у сфері ПВК/ФТ. Відповідні програми оцінюються за такими показниками, як популярність, визнання та ефективність. Звіт завершується рекомендаціями щодо подальших кроків.

Звернення до вищого керівництва

Україна робить значні кроки для посилення протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ), передбачаючи створення комплексної системи освіти, навчання та національної акредитації фахівців, задіяних у цій важливій сфері. У країні вже створено потужну освітню платформу, зокрема, Академію ПФР, для безперервного навчання та підвищення кваліфікації працівників підзвітних установ (ПУ), відповідальних за ПВК/ФТ. Ця платформа також пропонує послуги навчання більш широкому колу представників приватного сектора. Однак варто зазначити, що наразі не існує механізму, що зобов'язував би приватний сектор проходити будь-яке навчання, окрім того, що надається Академією ПФР.

Крім того, виникає питання, яким чином органи влади зможуть забезпечити вибір приватним сектором навчальної програми для отримання спеціальної сертифікації у сфері ПВК/ФТ без внесення змін до законодавства. Такі зміни потенційно можуть викликати занепокоєння щодо порушення правил вільного ринку та права на вільний вибір провайдерів навчання. Більше того, багато експертів приватного сектора вже можуть мати сертифікати від авторитетних провайдерів навчання. Тому підхід до досягнення обраних цілей потребує ретельної оцінки:

- **Внесення змін до Закону:** Цей підхід пов'язаний з ризиком потенційних юридичних проблем і потребує механізмів перевірки/підтвердження наявних відомих сертифікатів.
- **Інтеграція наявних програм:** Можна розглянути можливість інтеграції найкращої або декількох кращих програм до чинної навчальної програми.
- **Індивідуальний підхід:** Можна також розглянути можливість розробки нової індивідуальної програми спеціально для Академії ПФР.

Для досягнення цих цілей та сприяння доброчесності у приватному секторі Україна розглядає можливість співпраці з відомими та авторитетними організаціями, що спеціалізуються на навчанні, сертифікації та поширенні інформації, пов'язаної з виявленням та запобіганням відмиванню коштів.

Однак, хоча партнерство з визнаними постачальниками послуг може здаватися перспективним, необхідно ретельно зважити на потенційні недоліки. Такий підхід може призвести до надмірних витрат, виявитися у перспективі нежиттєздатним і лише частково ефективним у вирішенні різноманітних наявних проблем..

Підсумок основних висновків:

- Відібрані п'ять найкращих програм навчання та сертифікації фахівців у сфері протидії фінансовим злочинам мають свої переваги та недоліки. CAMS вирізняється популярністю та доступністю на початковому етапі, але передбачає більші витрати згодом. ICA пропонує ретельно розроблений навчальний план, але має складні рівні сертифікації та високу вартість. FCA пропонує сучасну гнучкість, але потребує поліпшеного контролю якості. FCFS має занадто широке охоплення, проте є доступною за ціною. CFE надає вичерпні знання у сфері шахрайства, хоча переважно орієнтована на США.
- Оцінка наявного освітнього ландшафту в Україні відповідно до майбутніх цілей висвітлює необхідність створення універсальної системи, що задовольняла б різноманітні потреби приватного сектора у фахівцях. Ця пропозиція передбачає створення вдосконаленої системи оцінювання компетенцій у сфері ПВК/ФТ для фахівців приватного сектора з метою (1) формування постійного кадрового резерву фахівців у сфері ПВК/ФТ для задоволення попиту на працівників в цьому секторі та (2) підвищення і підтримання поглибленої компетенції фахівців у сфері ПВК/ФТ у приватному секторі. Цей підхід включає навчання на базовому рівні та сертифікацію в Академії ПФР (чинна програма), навчання на поглибленому рівні, що передбачає міжнародну або місцеву сертифікацію, з використанням модулів, розроблених спільними зусиллями державних і приватних експертів та міжнародних організацій, а також щорічне підвищення кваліфікації.
- Якщо українська влада вважає наявну онлайн-платформу Академії ПФР непридатною для організації поглибленого онлайн-навчання і сертифікації, оцінювання та ініціатив з кар'єрного розвитку, вона має можливість розглянути альтернативні сучасні навчальні платформи. У цьому звіті проаналізовано провідні системи дистанційного навчання у сфері ПВК/ФТ, зокрема EdApp, Traliant, VinciWorks, Bank Training Center та CourseLab. Аналіз показує, що ці платформи є сучасними і пропонують більш передові можливості для навчання, професійної підготовки та оцінювання. Ці платформи мають гнучкість, гнучкість, що дозволяє використовувати наявних курси, адаптувати їх до конкретних потреб або створювати абсолютно новий контент. Однак для забезпечення їхньої безпеки чи будь-яких інших технічних можливостей необхідний додатковий спеціалізований контроль якості реалізації проекту.
- Проект розгортається у три взаємопов'язані етапи. Етап 1 передбачає формування Стратегічної групи для аналізу звіту, залучення зацікавлених сторін та розробку навчальної програми. Етап 2 передбачає інтеграцію системи сертифікації з національною стратегією, співпрацю з відповідними установами, пілотне впровадження системи, підвищення обізнаності та забезпечення сталої якості за допомогою механізмів та залучення зацікавлених сторін. Етап 3 завершує проект впровадженням та управлінням національним проектом з навчання та сертифікації у сфері ПВК/ФТ.

Контекст

1

<https://rm.coe.int/fifth-round-mutual-evaluation-report-on-ukraine/1680782396>

(див., зокрема, пункти 441, 485, 497, 506, 509, 514 та 515).

У звіті експертів Moneyval щодо оцінювання України¹ підкреслюється нагальна потреба у посиленні протидії відмиванню коштів (ПВК) та фінансуванню тероризму (ФТ), а також навчанні учасників у рамках національної системи протидії відмиванню коштів. Звіт виявляє значні розбіжності у практиці навчання з питань ПВК/ФТ у різних підзвітних секторах в Україні. Він підкреслює, що всі підзвітні установи (ПУ), хоч і визнають важливість навчання з питань ПВК/ФТ, застосовують різні підходи та методології. Хоча спільні елементи, такі як зміни до законодавства та ключові ризики у сфері ПВК, було інтегровано до навчання, періодичність та глибина навчальних занять варіювалася від щоквартальної до щорічної.

За підсумками оцінювання було виявлено кілька ключових моментів стосовно навчальних заходів у різних секторах. Міністерство юстиції (Мін'юст) виявило основні ризики у межах своєї юрисдикції, але йому бракувало комплексного розуміння ризиків на рівні установ. Державний комітет (ДК), відповідальний за діяльність у сфері ПВК/ФТ, зіткнувся з проблемою обмеженості ресурсів. Ця ситуація може потенційно погіршитися через розширення кола його обов'язків у зв'язку з розширенням кола підконтрольних суб'єктів. Міністерство внутрішніх справ (МВС) нещодавно призначило співробітників для здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ, але не має чітко налагодженої системи нагляду. Міністерство фінансів (Мінфін) стикається з проблемою нестачі ресурсів, що впливає на ефективність оперативного нагляду поряд з виконанням встановлених законом обов'язків. Аналогічно, Міністерство економічного розвитку (Мінекономрозвитку) приділяло мінімальну увагу питанням ПВК/ФТ у рамках своїх ширших функцій. Такий підхід підкреслює взаємопов'язаний характер ефективного нагляду та потенційний каскадний ефект на загальний рівень компетентності у піднаглядних секторах.

Такий різноманітний ландшафт навчання і нагляду підкреслює необхідність стандартизованого, систематичного та комплексного підходу до навчання у сфері ПВК/ФТ. Крім того, після оприлюднення звіту відбулися помітні зміни у стандартах Групи з протидії відмиванню коштів (FATF), методологіях протидії відмиванню коштів та пов'язаних інструментах. Крім того, Україна інкорпорувала директиви Європейського Союзу (ЄС) та положення FATF до своєї законодавчої бази, розширивши коло суб'єктів, зобов'язаних подавати звітність.

Варто визнати, що у відповідь на вищезазначене Академія фінансового моніторингу (далі – Академія) міцно закріпилася в освітньому просторі України, відіграючи незамінну роль у підвищенні кваліфікації фахівців, що займаються фінансовим моніторингом та комплаєнсом у різних підзвітних установах². Академія працює як центр підвищення кваліфікації працівників суб'єктів, що займаються запобіганням відмиванню коштів. Вона пропонує послуги навчання для таких суб'єктів, як банки, підприємства гральні заклади, торговці коштовностями, аудитори та інші. Учасники беруть участь у комплексних 72-годинних тренінгах, що охоплюють міжнародні нормативні акти, українське законодавство, методології фінансового моніторингу та суміжні теми. У відповідь на обставини, спричинені пандемією Covid-19, з 2020 року навчання стало доступним онлайн.

Навчальна програма охоплює широке коло предметів, зокрема:

- Забезпечення відповідності міжнародним стандартам ПВК/ФТ згідно з директивами FATF.
- Застосування українського законодавства у сфері ПВК/ФТ.
- Правові основи протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.
- Поглиблене вивчення процедур фінансового моніторингу в Україні.
- Функції та обов'язки, пов'язані з наглядом за діяльністю у сфері фінансового моніторингу.
- Протоколи дотримання нормативних вимог та процедурні інструкції.
- Ідентифікація та оцінювання клієнтів і кінцевих бенефіціарних власників.
- Методології виявлення операцій, що підлягають пильному моніторингу.
- Обмін інформацією з відповідними органами у випадках підозри на незаконну діяльність.
- Механізми документування та обміну інформацією про транзакції, що підлягають моніторингу.
- Ініціювання та припинення операцій у межах визначених параметрів.
- Чинники, специфічні для сектору фінансових послуг.
- Стратегії управління ризиками у сфері ПВК/ФТ, зокрема оцінки ризиків клієнтів.
- Всебічне вивчення методів відмивання коштів.
- Наслідки, пов'язані з порушенням правил ПВК/ФТ.
- Протоколи оцінки дотримання вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ.

Паралельно з цим було створено Євразійське відділення ACAMS як результат спільних зусиль ACAMS та Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), спрямованих на вирішення проблем, пов'язаних з протидією фінансовим злочинам (ПФЗ), для фахівців з комплаєнсу в регіоні, зокрема в Україні. Завдяки цій стратегічній ініціативі 70 фахівців з комплаєнсу з банків в Україні, Грузії та Молдові отримали стипендії від ACAMS та ЄБРР на отримання сертифікатів спеціалістів з протидії відмиванню коштів (CAMS).

Попри низку ініціатив, спрямованих на підвищення кваліфікації української спільноти у сфері ПВК/ФТ, очевидно залишається відсутність варіантів сертифікації та індивідуального розвитку. У порядку вдосконалення рекомендується стратегічний перегляд навчальної програми, інтеграція сучасних методів навчання, запровадження протоколів сертифікації та визначення шляхів кар'єрного зростання. Особливо варто зауважити необхідність того, щоб мета запланованого проєкту виходила за межі лише підвищення та стандартизації середнього рівня знань у секторах, традиційно пов'язаних з високим ризиком, особливо у фінансовому секторі, зокрема у банківській сфері. Натомість він має бути спрямований на здійснення трансформаційних змін у підходах та практиках у визначених нефінансових підприємствах та професіях (ВНФПП), яким назагал бракує належної підготовки та досвіду у сфері імплементації правил ПВК/ФТ.

Такий підхід є не лише критично важливим для досягнення успішного проходження оцінювання Moneyval у рамках 6-го раунду, але й, що більш важливо, для сприяння зростанню та зміцненню української спільноти у сфері ПВК/ФТ. Ретельно структурована навчальна програма заклала б міцний фундамент для залучення інвестицій, що має вирішальне значення для відновлення України, без загрози виведення коштів через історичні канали незаконних фінансових потоків. Отже, вдосконалення практики навчання в усіх підзвітних секторах є конче необхідним для зміцнення фінансової доброчесності України, посилення її механізмів регулювання та створення сталого клімату, що сприяє довірі до фінансового ландшафту країни як у самій країні, так і в світі.

Ключові висновки

I

Оцінка відповідних програм сертифікації у сфері ПВК/ФТ на основі їхньої популярності, визнання, ефективності та цінової політики

Ландшафт навчальних програм у сфері ПВК/ФТ та ширше – протидії фінансовим злочинам (ПФЗ) є різноманітним і на ньому представлено цілу низку різноманітних пропозицій сертифікації. Оцінювання цих програм може бути складним завданням через розбіжності у їхніх особливостях і структурі.

Деякі провайдери послуг розширюють навчальні програми з ПВК/ФТ або ПФЗ з елементами сертифікації чи без них, що ускладнює порівняння. Деякі провайдери пропонують одинарні або подвійні сертифікати без диференціації за критеріями рівня знань або тривалості курсу – такою є парадигма сертифікатів «Сертифікований експерт з питань шахрайства» (CFE) або «Сертифікований фахівець з питань фінансових злочинів» (CFCS). І навпаки, інші використовують комплексний розподіл курсів, прикладом чого є підхід Міжнародної комплаєнс-асоціації (ICA).

Традиційні провайдери послуг переважно застосовують модель, що передбачає початковий одноразовий платіж оснований на здійсненні одноразового попереднього платежу за процес сертифікації, що включає в себе навчальні матеріали, доступ до додаткових ресурсів та можливості для налагодження контактів. Крім того, щорічне поновлення членства дозволяє продовжити чинність сертифіката, хоч часто і пов'язане зі значними витратами. Однак у парадигмі Академії з протидії фінансовим злочинам (ПФЗ) спостерігається особливий підхід. Академія впроваджує інноваційний метод, пропонуючи вигідну річну підписку, що включає різноманітні ресурси, зокрема декілька програм сертифікації. Це надає слухачам чималу свободу для завершення програм протягом річного періоду.

Серед безлічі маси варіантів, деякі навчальні програми не пропонують сертифікатів, як, наприклад, Навчальний центр Управління ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН). Натомість, інші програми, можливо, ще не набули широкої популярності, щоб їхні сертифікати могли себе зарекомендувати.

1. Диплом з протидії відмиванню коштів Міжнародної комплаєнс-асоціації (ICA):

Диплом з ПВК ICA відображає непохитну відданість підвищенню кваліфікації у сфері ПВК/ФТ. Ця комплексна програма глибоко занурюється у тонкощі нормативно-правових актів у сфері протидії відмиванню коштів, оцінки ризиків, моніторин-

гу транзакцій тощо. Вона має глобальне значення, що робить її цінною для професіоналів, що мають справу зі складними проблемами у сфері ПВК/ФТ у різних галузях і юрисдикціях. Наявність спільноти сертифікованих експертів сприяє налагодженню зв'язків між ними. Однак, попри надійність навчальної програми, деякі учасники відзначають, що вона вимагає додаткових вкладень, а також те, що, в залежності від володіння мовою, її можна пройти відносно легше.

2. Сертифікат CAMS Асоціації сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS):

Сертифікат CAMS є своєрідним маяком для фахівців у сфері протидії відмиванню коштів. Широка навчальна програма охоплює правила протидії відмиванню коштів, оцінку ризиків, моніторинг транзакцій тощо. Цей всесвітньо визнаний сертифікат є слушним вибором для тих, хто прагне міжнародного визнання. Втім, через складність здобуття сертифіката вимагає істотних зусиль, а вартість як сертифіката, так і членства може стати стримуючим фактором. Важливо враховувати, що зміст програми тяжіє в бік американського законодавства, що може бути менш актуальним за межами США. Попри свою вимогливість, програма CAMS забезпечує фахівців життєво важливими навичками у сфері ПВК/ФТ.

3. Програма Академії фінансових злочинів (FCA) CAMP:

Програма CAMP від FCA пропонує свіжий та доступний підхід до навчання у сфері ПВК/ФТ. Різноманітний портфель курсів охоплює різні аспекти ПВК/ФТ, а структура у стилі Netflix робить її більш доступною і зручною для користувачів. Інноваційну модель доповнює необхідність забезпечення якості контенту. Попри те, що програма є відносно новою, її гнучкість дозволяє адаптувати навчання до конкретних потреб професіоналів в Україні.

4. Сертифікат CFCS Асоціації сертифікованих спеціалістів з протидії фінансовим злочинам (ACFCS):

Курс сертифікації CFCS пропонує цілісний погляд на фінансові злочини у різних сферах, що робить його ідеальним для фахівців широкого профілю. Однак він може не підійти тим, хто ставить за мету глибоку спеціалізацію. Попри свій всеосяжний характер, йому може бракувати глибини, необхідної для того, щоб стати експертом. CFCS слід розглядати тим, хто зацікавлений у широкому погляді на фінансову злочинність та її різні аспекти.

5. Сертифікат CFE Асоціації сертифікованих експертів з питань шахрайства (ACFE):

Курс сертифікації CFE є авторитетним вибором для тих, хто бореться з шахрайством та фінансовими злочинами у приватному секторі. Завдяки вузькій спеціалізації на шахрайстві, професіонали отримують підготовку, що дозволяє досягти успіху в запобіганні, виявленні та розслідуванні шахрайства. Втім, вузький характер може обмежувати уявлення про фінансові злочини в інших сферах.

Рівень	Назва	Формат	Оцінювання	Вартість
Початковий рівень	Сертифікат з протидії відмиванню коштів (ICA)	Онлайн-навчання за запитом. 4 тижні з доступом до курсу протягом 3 місяців	Годинний онлайн-іспит у формі завдань множинного вибору. Результати доступні негайно. Сертифікат можна завантажити.	743 євро + щорічний членський внесок ICA (136-266 євро)
	Основи ПВК (ACAMS)	Онлайн- та самостійне навчання · 4 години курсової роботи · 4 тижні на виконання	Підсумкове оцінювання з 20 питань (щорічна переатестація)	546 євро + щорічний членський внесок ACAMS 317 євро
Від початкового до професійного	Сертифікований фахівець з протидії відмиванню коштів (СAMP) Для отримання сертифікату СAMP необхідно пройти п'ять курсів, а саме: Сертифікат з основ протидії відмиванню коштів Сертифікат з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму Сертифікат з повідомлення про підозрілу діяльність у сфері ПВК/ФТ Сертифікат з протидії фінансуванню тероризму Сертифікат з основ протидії відмиванню коштів та знання власних клієнтів	Самостійне онлайн-навчання. Річний доступ до курсів	Слухачі мають пройти всі відеоуроки, контрольні опитування та фінальне оцінювання у формі завдань множинного вибору у рамках кожного курсу. Оцінювання можна перескладати стільки разів, скільки потрібно, до набрання 60% від прохідного балу.	590 євро/річна абонентська плата
Професійний	Міжнародний сертифікат ICA з протидії відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом	Онлайн-навчання на вимогу. Посібники. Семінари. Підготовка до завдань. 6 місяців.	1. Один онлайн-іспит у формі завдань множинного вибору на основі сценарію. 2. Одне письмове дослідження.	2145 євро + плата за членство в ICA (136-266 євро)
	CAMS	Онлайн- та самостійне навчання	3,5-годинне онлайн-тестування з множинним вибором (переатестація що 3 роки)	1330-1790 євро + щорічний членський внесок ACAMS 317 євро
	CFCS	Онлайн-, самостійне навчання, доступ до вебінарів тощо.	Онлайн-тестування з множинним вибором на основі 145 сценаріїв 4 години	783 євро + щорічний членський внесок (189 євро) з наступного року
	CFE	Різні варіанти навчання: самостійне, онлайн-навчання; навчання в режимі реального часу (4-годинні лекції), самостійне навчання на основі «По-сібника для експертів з питань шахрайства» (2000-сторінковий посібник)	Іспит із закритими підручниками та закритими конспектами, що складається з чотирьох частин, кожна з яких містить 100 запитань з множинним вибором. На кожен частину відводяться 2 години. Завдання кожного іспиту генеруються з єдиної бази даних і не бувають ідентичними.	783 євро (посібник з підготовки до іспиту) + 415 євро (іспит) Додатково – 2203 євро за очну підготовку до іспиту.

Рівень	Назва	Формат	Оцінювання	Вартість
	Міжнародний диплом ICA з протидії відмиванню коштів	Різні методи навчання: 1. Змішане онлайн-навчання 2. Змішане очне навчання (Лондон, Велика Британія) 3. Прискорений онлайн-курс (курс для керівників, відкритий для старших професіоналів з п'ятирічним досвідом роботи на керівній посаді, тобто тих, хто в даний час обіймає керівну посаду або посаду старшого експерта в галузі, пов'язану з дисципліною, яку кандидат хотів би вивчати). Необхідно мати кваліфікацію 4 рівня або вище у тісно пов'язаній дисципліні (цю вимогу може бути пом'якшено, якщо кандидат здатен продемонструвати наявність 7-річного досвіду роботи на вищому рівні, пов'язаному з дисципліною, яку кандидат хотів би вивчати). Здатність приділяти час, необхідний для прискореного отримання диплому) 9 місяців	1. Три контрольні роботи наприкінці модуля, що включають питання з множинним вибором для перевірки знань, розуміння та аналітичних навичок 2. Одне письмове завдання галузевої спрямованості 3. Одне письмове завдання на основі аналізу конкретної ситуації, що поєднує елементи вашого навчання	4290 євро + плата за членство в ICA (136-266 євро)
	Advanced CAMS-RM (Управління ризиками) Advanced CAMS-Audit (Аудит) Advanced CAMS-FCI (Розслідування фінансових злочинів)		90 завдань множинного вибору, 175 хвилин (переатестація що три роки)	1561-2021 євро (вартість одного з сертифікатів Advanced) + щорічний членський внесок ACAMS (317 євро)

1. CAMS (Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів)

Плюси: висока популярність, економічно вигідна первинна сертифікація, охоплює різноманітні теми у рамках конференцій (попри високу вартість), практичне значення для контексту США.

Мінуси: висока вартість ресертифікації та членських внесків, орієнтація на США обмежує можливість застосування в Європі, практичні питання, що вводять в оману, неточності в навчальному посібнику.

2. ICA (Міжнародна комплаєнс-асоціація)

Плюси: відома у Великій Британії, надійна навчальна програма, оцінювання на основі есе, надає різноманітні можливості для проведення конференцій.

Мінуси: складні рівні сертифікації, має високу вартість, особливо поглиблена сертифікація з фінансових злочинів, якій бракує глибини на базовому рівні.

3. CAMF (Академія боротьби з фінансовими злочинами)

Плюси: сучасні пропозиції, гнучка навчальна програма, що задовольняє потребам клієнтів, доступні ціни.

Мінуси: потребує покращення контролю якості, очевидний потенціал для зростання.

4. FCFS (Асоціація фахівців з фінансових злочинів та шахрайства)

Плюси: цілісне охоплення аспектів фінансових злочинів, доступний варіант, комплексна навчальна програма.

Мінуси: більш загальна спрямованість, менша спеціалізація на ПВК, доречна для отримання більш широких знань у сфері ПФЗ.

5. CFE (Сертифікований експерт з питань шахрайства)

Плюси: особлива увага до типологій шахрайства, широке охоплення, корисне доповнення до сертифікатів CAMS або FCFS.

Мінуси: орієнтованість на США, деякі схеми неактуальні для інших країн, рекомендується тим, кого цікавить розслідування шахрайства.

II

Розробка структури навчальної програми: основні і комплексні модулі програми сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ у приватному секторі.

Аналіз наявних можливостей навчання в Україні та їхньої відповідності майбутнім планам вказує на необхідність створення надійної та функціональної комплексної системи. Така система має задовольняти потреби представників приватного сектора з різним рівнем кваліфікації та враховувати відповідні галузеві особливості. Зокрема, існують значні відмінності у роботі та розподілі функцій і обов'язків з комплаєнсу між різними регульованими видами діяльності, наприклад, між банківськими установами та дрібними нотаріальними конторами.

З метою підтримки розбудови спроможностей та підготовки кадрів, залучених до моніторингу та запобігання відмиванню коштів і фінансуванню тероризму, органи влади України мають працювати спільно з приватним сектором над запровадженням у масштабах усього приватного сектора системи компетенцій для фахівців приватного сектора у сфері ПВК/ФТ в Україні.

Пропонована система запроваджує ризик-орієнтований багаторівневий підхід, що включає навчання та сертифікацію на базовому та поглибленому рівнях з подальшим щорічним підвищенням кваліфікації та сертифікацією.

1. Базовий рівень навчання та сертифікації: Цей рівень навчання розрахований на працівників початкового рівня, що мають менше трьох років відповідного досвіду роботи у сфері ПВК/ФТ. Він побудований на основі чинної навчальної програми Академії. У рамках цього рівня надаються основні знання та навички, необхідні для ефективного вирішення проблем у сфері ПВК/ФТ.

2. Поглиблений рівень навчання: Цей рівень навчання призначений для персоналу з трирічним або більше досвідом роботи у сфері комплаєнсу у сфері ПВК/ФТ, який працює у фінансових установах, а також для фахівців, які спеціалізуються у сфері ПВК/ФТ, що працюють в інших секторах з високим рівнем ризику, визначеним національною оцінкою ризиків (NRA), зокрема, але не обмежуючись ними, для фахівців малого нефінансового бізнесу, таких як нотаріуси, адвокати та ріелтори. На цьому етапі учасники мають вибір між двома окремими шляхами. Вони можуть обрати міжнародно визнані сертифікаційні програми, що розширюють їхній кругозір за рахунок відповідності світовим стандартам у сфері ПВК/ФТ. Як альтернативу, кандидати можуть обрати місцеву сертифікацію у сфері ПВК/ФТ другого рівня, адаптовану до унікального українського контексту.

Сертифікати початкового та/або поглибленого рівня є одноразовими сертифікатами, що потребують щорічного оновлення шляхом безперервного підвищення кваліфікації. Такий підхід гарантує, що учасники отримують актуальні знання про свою галузь від експертів, що активно працюють у цій галузі, а не просто повторюють раніше прослухані лекції.

Відповідний фахівець може подати заявку на сертифікацію базового або поглибленого рівня, якщо він (1) пройшов відповідну навчальну програму та (2) склав іспит на відповідний рівень (досвід роботи не є обов'язковою умовою для отримання кваліфікації). Для сертифікації поглибленого рівня (3) необхідний досвід роботи у сфері забезпечення відповідності стандартам ПВК/ФТ не менше 3 років, за винятком осіб, що представляють галузі, пов'язані з підвищеним ризиком, для яких є обов'язковим проходження навчання поглибленого рівня після проходження навчання базового рівня.

Навчальний план програми навчання і сертифікації поглибленого рівня:

Програма сертифікації поглибленого рівня з урахуванням місцевої специфіки може бути розроблена у рамках спільного державно-приватного партнерства. Навчальні модулі повинні бути розроблені і проведені консорціумом експертів, що представляють як приватний, так і державний сектори, а також міжнародні організації та неурядові організації (НУО).

Оптимальний навчальний план програми сертифікації поглибленого рівня має включати наступні теми:

Модуль 1: Сучасне законодавство у сфері ПВК/ФТ.

- Розуміння мінливого характеру діяльності з відмивання коштів та фінансування тероризму.
- Нові тенденції та стратегії, що застосовуються злочинцями для використання вразливостей.
- Глобальне значення ПВК/ФТ – усвідомлення міжнародних наслідків зусиль у сфері ПВК/ФТ – вплив заходів у сфері ПВК/ФТ на глобальну фінансову стабільність та безпеку, зокрема зниження ризиків та доступність фінансових послуг.
- Вплив технологічного прогресу на ПВК/ФТ.

Модуль 2: Застосування ризик-орієнтованого підходу.

- Формулювання індивідуального підходу на основі оцінки ризиків.
- Впровадження ризик-орієнтованого підходу (ідентифікація, оцінка та пом'якшення ризиків).
- Внутрішній контроль, моніторинг та управління.
- Навчання та підвищення обізнаності.
- Вимоги щодо належної перевірки клієнтів у транскордонному контексті.
- Управління ситуаціями та відносинами з високим рівнем ризику.
- Обробка та звітування про підозрілі операції.
- Дії після повідомлення.
- Взаємодія з органами влади.

Модуль 3: Ризик-орієнтований підхід та ризики ПВК/ФТ у фахових темах

- Санкції
- Боротьба з хабарництвом і корупцією (БХК) та публічні посадові особи (ППО)
- Моніторинг транзакцій
- Відмивання коштів у сфері торгівлі
- Податкові/фіскальні ризики

Модуль 4: Розробка і впровадження програм у сфері ПВК/ФТ.

- Основні елементи ефективної системи управління ризиками у сфері ПВК/ФТ
- Дослідження та аналіз вимог до розробки програм ПВК/ФТ.
- Розробка програми ПВК/ФТ.
- Використання даних фінансової розвідки з внутрішніх та зовнішніх джерел (наприклад, негативної інформації або звітів ПФР)
- Впровадження технологій у сфері ПВК/ФТ
- Впровадження програми ПВК/ФТ.
- Моніторинг програми ПВК/ФТ.
- Оцінка програми ПВК/ФТ.
- Відстеження регуляторних змін, виявлення прогалин або вразливостей та постійний контроль якості

Модуль 5: Розробка політики та процедур належної перевірки клієнтів

- Розробка процесу ідентифікації клієнта.
- Розробка процесу моніторингу поведінки клієнта.
- Розробка процесів управління та контролю для процесів належної перевірки клієнтів.

Модуль 6: Розробка та моніторинг системи повідомлень про підозрілі операції

- Глобальні ризики та вразливості.
- Аналітичні інструменти та системи повідомлень.
- Моніторинг ефективності аналітичних інструментів та систем повідомлень.
- Розслідування оповіщень та формування звітів про підозрілі операції.
- Аналіз та звітування про підозрілі транзакції.

Module 7: Managing stakeholders effectively.

- Баланс між ризиками та відповідальністю у сферах управління, бізнесу та комплаєнсу
- Персональна відповідальність/інституційна відповідальність
- Питання, що підлягають та не підлягають обговоренню
- Обмін інформацією
- Бюджети, витрати, співвідношення ризик/вигода, інвестиції, мінімальні та оптимальні вимоги
- Бізнес-стратегії щодо управління ризиками ПВК/ФТ; наприклад, попереджувальне інвестування на протипагу реагуванню у вигляді штрафних санкцій
- Здійснення правильного вибору

Модуль 8. Дотримання галузевого законодавства та кодексів професійної етики.

Побудова ефективних відносин з регуляторами та галузевими органами.

- Оцінка та управління дотриманням регуляторних зобов'язань та відповідних галузевих або професійних кодексів.
- Розробка організаційної стратегії для побудови та управління ефективними відносинами з регуляторними та галузевими органами.

III

Бібліографічний список основних та додаткових джерел документів, методичних рекомендацій, кращих практик, підручників та книг до кожного освітнього модуля навчальної програми з сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ

Модуль 1.

1. Cox, Dennis, Handbook of Anti-Money Laundering (2014).
2. [Council of Europe \(CoE\), The Use of Non-Conviction Based Seizure and Confiscation \(2020\).](#)
3. [ECOFEL Financial Investigations into Wildlife Crime Report \(2021\)](#)
4. Financial Action Task Force (FATF), [«International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation — The FATF Recommendations»](#) (updated in 2023).
5. FATF, [“Money Laundering and Terrorist Financing in the Art and Antiquities Market”](#) (2023).
6. [“Money Laundering and Terrorist Financing Risks Arising from Migrant Smuggling”](#) (2022).
7. [“Ethnically or racially motivated terrorist financing”](#) (2022).
8. [“Money Laundering from Fentanyl and Synthetic Opioids”](#) (2022)
9. [“FATF/Egmont Trade-based Money Laundering: Trends and Developments”](#) (2020)
10. [“Financial Flows from Human Trafficking”](#) (2018)
11. [“Professional Money Laundering”](#) (2018)
12. [“Financing of Recruitment for Terrorist Purposes”](#) (2018)
13. [“Money Laundering Through the Physical Transportation of Cash”](#) (2015).
14. [Anti-Money Laundering and Terrorist Financing Measures and Financial Inclusion.](#) (2013)

Модуль 2.

1. Beaumier, Carol M. [«Anti-money-laundering compliance: elements of a successful program.»](#) Bank Accounting & Finance, vol. 21, no. 2, Feb.–Mar. 2008.
2. [FATF, Terrorist Financing Risk Assessment Guidance \(2019\).](#)
3. [National money laundering and terrorist financing risk assessment \(2013\).](#)
4. Basel Committee on Banking Supervision. [Guidance on the application of the Core Principles for Effective Banking Supervision to the regulation and supervision of institutions relevant to financial inclusion \(2016\).](#)
5. Basel Committee on Banking Supervision. [Guidelines. Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism \(revised in 2016\).](#)
6. [Global Money Laundering and Terrorist Financing Threat Assessment \(2010\).](#)
7. [Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment \(2013\).](#)
8. [Updated Guidance for a Risk-Based Approach: Virtual Currencies \(2021\).](#)
9. [Guidance for a Risk-Based Approach: The Banking Sector \(2014\)](#)
10. [Guidance for a Risk-Based Approach: Pre-Paid Cards, Mobile Payments and Internet-Based Payment Services \(2013\)](#)
11. [Risk-Based Approach: Guidance for the Life Insurance Sector \(2018\)](#)
12. [Risk-Based Approach: Guidance for Money Service Businesses \(2016\)](#)
13. [Risk-Based Approach: Guidance for Legal Professionals \(2019\)](#)
14. [Risk-Based Approach: Guidance for Casinos \(2008\)](#)
15. [Risk-Based Approach: Guidance for Dealers in Precious Metal and Stones \(2008\)](#)
16. [Risk-Based Approach: Guidance for Trust and Companies Service Providers \(2019\)](#)
17. [Risk-Based Approach: Guidance for Accountants \(2019\)](#)
18. [Risk-Based Approach: Guidance for Real Estate Agents \(2022\)](#)
19. [Guidance on the Risk-Based Approach to Combating Money Laundering and Terrorist Financing \(2007\)](#)
20. [Ukraine’s National Risk Assessment Report on Preventing and Countering Legalization \(Laundering\) of Proceeds of Crime and Financing of Terrorism \(2016\).](#)
21. [World Bank, Risk Assessment Support for Money Laundering/Terrorist Financing \(2016\).](#)

Модуль 3.

1. [Asia/Pacific Group on Money Laundering \(APG\), APG Typology Report on Trade Based Money Laundering \(2012\)](#)
2. [Alstadsæter, Annette, Johannesen, Niels, and Zucman, Gabriel, Who Owns the Wealth in Tax Havens? Macro Evidence and Implications for Global Inequality, Journal of Public Economics, 162 \(C\), 89–100 \(2018\).](#)
3. [Bankers Association for Finance and Trade \(BAFT\) Combatting Trade Based](#)

- [Money Laundering: Rethinking the Approach](#), (2017).
4. [Brun, Jean-Pierre, Ana Cebreiro Gomez, Rita Julien, Joy Waruguru Ndubai, Jeffrey Owens, Rao Siddhesh, Yara Esquivel Soto, Taxing Crime: A Whole-of-Government Approach to Fighting Corruption, Money Laundering, and Tax Crimes, Washington, D.C.: World Bank Group](#) (2022).
 5. Egmont Group Public Bulletin, [Money Laundering of Serious Tax Crimes: Enhancing Financial Intelligence Units' Detection Capacities and Fostering Information Exchange](#) (2020).
 6. [FATF Trade-Based Money Laundering. Trends and Developments](#) (2020).
 7. [FATF Laundering the Proceeds of VAT Carousel Fraud](#) (2007).
 8. [FATF Professional Money Laundering](#) (2018).
 9. [FATF Virtual Assets: Targeted Update on Implementation of the FATF Standards on Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers](#) (2023)
 10. IMF Working papers, Mathias, Emmanuel, Wardzynski, Adrian, [Leveraging AML measures to improve tax compliance and Help Mobilize Domestic Revenues](#) (2021).
 11. Levi, Michael, [Evaluating the Control of Money Laundering and Its Underlying Offences: the Search for Meaningful Data. Evaluating the Control of Money Laundering and Its Underlying Offences: the Search for Meaningful Data, Asian Journal of Criminology](#) (2020).
 12. OECD report ["Identity Fraud: Tax Evasion and Money Laundering Vulnerabilities"](#) (2006).
 13. [OECD Money Laundering and Terrorist Financing Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors](#) (2019).
 14. The Wolfsberg Group, ICC and BAFT [Trade Finance Principles](#), (2019 amendment).

Модуль 4.

1. Basel Committee on Banking Supervision. [Guidelines. Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism](#) (2016).
2. Bearpark, Noémi També, [Deconstructing Money Laundering Risk: De-risking, the Risk-based Approach and Risk Communication \(CSR, Sustainability, Ethics & Governance\)](#) (2022).
3. Chau, Derek, Van Dijck Nemcsik, Marten, [Anti-Money Laundering Transaction Monitoring Systems Implementation: Finding Anomalies](#) (2020).
4. Dill, Alexander, [Anti-Money Laundering Regulation and Compliance: Key Problems and Practice Areas \(Elgar Compliance Guides\)](#) (2021).
5. Dill, Alexander, [Bank Regulation, Risk Management, and Compliance \(Practical Finance and Banking Guides\)](#)

6. Gottschalk, Petter, Policing Financial Crime: Intelligence Strategy Implementation, (2009).
7. Kabamba, Patrick, Know Your Customer (KYC) Policy: The Bank's Account Opening Procedures, Identity Verification Procedures and Customer Risk Assessment Procedures 2019.)
8. Parkman, Tim, Mastering Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing: A compliance guide for practitioners (2nd Edition) (2019)
9. [Federal Financial Institutions Examination Council \(FFIEC\) BSA-AML Examination Manual](#) (2014).
10. Steiner. Howard, Marini, Stephen L. Enhanced Due Diligence - The Complete BSA/AML Desktop Reference (2008.)

Модуль 5.

1. [FATF, Guidance on Transparency and Beneficial Ownership](#) (2023).
2. [FATF Opportunities and challenges of new technologies for AML/CFT](#) (2021).
3. [FATF Best Practices on Beneficial Ownership for Legal Persons](#) (2019).
4. [FATF Concealment of Beneficial Ownership](#) (2018).
5. [FATF Anti-Money Laundering and Terrorist Financing Measures and Financial Inclusion: With a Supplement on Customer Due Diligence](#) (2017).
6. [Fernando, Francisca, Berkhout, Richard Unmasking Control:A Guide to Beneficial Ownership Transparency](#) (2022).

Модуль 6.

1. Chau, Derek, Van Dijck Nemcsik, Marten, Anti-Money Laundering Transaction Monitoring Systems Implementation: Finding Anomalies (2020).
2. Chen, Ting Hsuan, [Do you know your customer? Bank risk assessment based on machine learning. Applied Soft Computing Journal, 86.](#) (2020)
3. Deloitte. Deloitte Survey on Internal Control Over Financial Reporting (2019)
4. ECHR, Case of Phillips v. the United Kingdom (2001).
5. ECHR, Case of Gogitidze and Others (2015).
6. ECHR, Case of Zschüschen v. Belgium (application no. 23572/07).
7. ECHR, Case of Balsamo v. San Marino (2019).
8. [FATF Countering Ransomware Financing. Potential risk indicators](#) (2023)
9. [FATF Trade-Based Money Laundering: Risk Indicators](#) (2021)
10. [FATF Virtual Assets Red Flag Indicators of Money Laundering and Terrorist Financing](#) (2020).
11. [FATF Specific Risk Factors in Laundering the Proceeds of Corruption, Assistance to Reporting Institutions](#) (2012).
12. [FATF Guidance on Politically Exposed Persons \(Recommendations 12 and 22\)](#) (2013).

13. Gottschalk, Petter, Corporate Responses to Financial Crime: From Exposure to Investigation (2020).
14. [Moneyval Research Report “The postponement of financial transactions and the monitoring of bank accounts”](#) (2013)
16. Navigant [“Suspicious transactions reporting”](#) presentation (2019)
17. Tucker M., Ola, The Flow of Illicit Funds: A Case Study Approach to Anti-Money Laundering Compliance (2022).
18. Turner E., Jonathan Money Laundering Prevention: Detering, Detecting, and Resolving Financial Fraud by (2011).

Модулі 7 та 8.

1. European Banking Authority (EBA), [Final Report on Guidelines on internal governance under Directive 2013/36/EU](#) (2021)
2. FATF Partnering in the Fight Against Financial Crime: Data Protection, Technology and Private Sector Information Sharing (2022)
3. IMF Staff Discussion Note 2021/005, Vikram, Haksar, Carrière-Swallow, Yan, Giddings, Andrew, Islam, Emran, Kao, Kathleen, Kopp, Emanuel, Quirós-Romero, Gabriel, 2021, Toward a Global Approach to Data in the Digital Age, (2021)

IV

Дослідження альтернативних сучасних навчальних платформ для поглибленої сертифікації і кар'єрного розвитку

Якщо українська влада вважає наявну онлайн-платформу Академії ПФР непридатною для організації онлайн-навчання і сертифікації поглибленого рівня, оцінювання та ініціатив з кар'єрного розвитку, вона має можливість розглянути альтернативні сучасні навчальні платформи. У цьому звіті проаналізовано провідні системи дистанційного навчання у сфері ПВК/ФТ, зокрема EdApp, Traliant, VinciWorks, Bank Training Center та CourseLab. Аналіз показує, що ці платформи є сучасними і пропонують більш передові можливості для навчання, професійної підготовки та оцінювання. Ці платформи мають гнучкість, гнучкість, що дозволяє використовувати наявних курси, адаптувати їх до конкретних потреб або створювати абсолютно новий контент. Однак для забезпечення їхньої безпеки чи будь-яких інших технічних можливостей необхідний додатковий спеціалізований контроль якості реалізації проекту.

1. EdApp:

EdApp є провідним програмним рішенням для навчання у сфері протидії відмиванню коштів, що отримало світове визнання у сфері навчання та розвитку. Зокрема, це програмне забезпечення пропонує інтуїтивно зрозумілий інструмент для створення курсів, доступний без будь-яких прихованих платежів, що забезпечує зручну навігацію навіть для тих, хто не має досвіду в розробці курсів.

EdApp вирізняється своїм асортиментом уже розроблених навчальних курсів, готових до розповсюдження серед навчальних груп. Серед них є курси «Протидія відмиванню коштів» та «Навчання протидії відмиванню коштів», спрямовані на підвищення обізнаності про схеми відмивання коштів, їхні соціальні та економічні наслідки, а також превентивні заходи.

Помітною особливістю EdApp є масив ресурсів для змішаного навчання, що дозволяє оптимізує організацію навчання з протидії відмиванню коштів як у режимі онлайн, так і в очному форматі. Серед цих ресурсів можна виділити інструмент «Групове навчання», який полегшує облік відвідуваності та розподіл учасників, а також інструмент «Практичне оцінювання», який дозволяє спростити оцінку знань та її відстеження за допомогою електронних таблиць.

Вартість: Безкоштовно

Основні можливості програми:

- Інструмент для створення курсів
- Комплексні курси з протидії відмиванню коштів
- Спрощення групового навчання
- Практична організація оцінювання

2. isEazy:

Для організацій, що прагнуть створити унікальні навчальні курси з протидії відмиванню коштів, вартим уваги є навчальне програмне забезпечення isEazy. Відома своїм інтуїтивно зрозумілим інструментом для авторської розробки, платформа спрощує процес створення курсів. Інтерактивні елементи, такі як вікторини та ігри, можуть бути легко інтегровані для підвищення зацікавленості та кращого закріплення знань.

Варто зазначити, що на опубліковані курси накладаються фірмові водяні знаки isEazy, але їх можна видалити, оформивши підписку на преміум-план.

Вартість: Безкоштовно

Основні можливості програми:

- Зручний інструмент для авторських розробок
- Інтеграція інтерактивних елементів

3. CourseLab

CourseLab пишається своїм авторським програмним забезпеченням для створення курсів, розробленим для спрощення створення курсів з протидії відмиванню коштів (ПВК) у середовищі, що виключає потребу в програмуванні, за принципом «Що бачиш, те й отримуєш». Ця платформа дозволяє користувачам створювати курси на основі слайдів, що відображаються у вигляді візуальної презентації на пристроях працівників. Крім того, CourseLab пропонує безліч шаблонів для електронного навчання, що позбавляє необхідності починати створення курсу з чистого аркуша.

Розуміючи потенційну одноманітність теми відмивання коштів, програмне забезпечення дозволяє включати мультимедійні елементи, такі як зображення, відео та вікторини для підвищення цікавості до курсу.

Тим не менш, важливо зазначити, що навігація в цьому конкретному навчальному програмному забезпеченні з протидії відмиванню коштів може становити певну складність. Інтерфейс схожий на Microsoft Word, з безліччю функцій і кнопок, що може вимагати певного періоду акліматизації для користувачів.

Вартість: Вартість CourseLab починається від 229 євро.

Основні можливості програми:

- CourseLab пропонує зручний інструмент для авторських розробок за принципом «Що бачиш, те й отримуєш», який спрощує створення курсу.
- Шаблони для дистанційного навчання: платформа пропонує різноманітну колекцію шаблонів для електронного навчання, що спрощує процес створення контенту.
- Підтримка мультимедіа: CourseLab підтримує органічну інтеграцію мультимедійних елементів – зображень, відео та вікторин.

4. EasyWebinar:

EasyWebinar – це переконливий варіант програмного забезпечення для навчання з протидії відмиванню коштів, що є оптимальним для організацій, метою яких є ознайомлення слухачів зі схемами відмивання коштів у форматі вебінарів. На відміну від звичайного програмного забезпечення для проведення вебінарів, EasyWebinar гарантує бездоганні презентації з ідеальним піксельним зображенням, забезпечуючи при цьому відсутність затримок та візуальних спотворень. Крім того, програмне забезпечення дозволяє призначати до чотирьох ведучих і модераторів одночасно, що сприяє колективним навчальним ініціативам у сфері ПВК.

Крім того, EasyWebinar підтримує функції запису відео з екрану та його зберігання, що надає учасникам можливість переглядати раніше записані заняття в зручній для них час для закріплення розуміння концепцій відмивання коштів.

Вартість: Цінова модель EasyWebinar починається від 72 євро.

Основні переваги програми:

- EasyWebinar забезпечує бездоганні презентації вебінарів з ідеальним піксельним зображенням, що сприяє залученню учасників.
- Кілька хостів: Програмне забезпечення дозволяє підключати до чотирьох ведучих і модераторів одночасно, що сприяє колективним навчальним заходам з ПВК.
- EasyWebinar підтримує функції запису відео з екрану та його зберігання, що дозволяє учасникам переглядати записані заняття у зручний для них час.

5. Traliant:

Traliant відома своїми цікавими інтерактивними навчальними програмами, розробленими з урахуванням вимог комплаєнсу, що також сприяють створенню умов для продуктивної роботи. Метою навчальної програми з протидії відмиванню коштів на платформі є забезпечити навчальні групи всебічними знаннями про відмивання коштів – від виявлення до запобігання. Курси представлені у відеоформаті з додаванням інтерактивних сегментів, завдань для електронного навчання та оцінювання, що в сукупності поліпшує залученість учасників та закріплення знань.

Відмінною рисою Traliant є універсальна доступність курсів на всіх пристроях у поєднанні з можливістю кастомізації для узгодження з політикою та брендингом організації.

Вартість: інформація доступна за запитом

Основні переваги програми:

- Відео-навчання з ефектом занурення
- Інтерактивні компоненти та оцінювання
- Доступність на різних пристроях
- Можливість налаштування змісту курсу

6. VinciWorks:

VinciWorks пропонує широкий спектр інтерактивних навчальних модулів з протидії відмиванню коштів, що можуть бути адаптовані до потреб навчальних груп і є доступними у зручний для них час. Платформа містить курси, що висвітлюють основні принципи протидії відмиванню коштів, а також нормативно-правові акти, спрямовані на захист бізнесу від ризиків відмивання коштів.

Крім того, слухачам пропонується розглянути реальні сценарії і випадки з метою формування практичного розуміння механізмів відмивання коштів.

Навчальні курси з протидії відмиванню коштів від VinciWorks легко налаштовуються за допомогою конструктора курсів. Додатковим стимулом є отримання сертифіката одразу після завершення курсу.

Вартість: інформація доступна за запитом

Основні переваги програми:

- Можливість налаштування навчальних модулів з протидії відмиванню коштів
- Зручний конструктор курсів
- Отримання сертифіката одразу після завершення курсу

7. Банківський навчальний центр:

Банківський навчальний центр є безцінним ресурсом для проведення навчальних курсів з протидії відмиванню коштів, що задовольняє різноманітні потреби установ, які прагнуть відповідати вимогам у сфері протидії відмиванню коштів. Платформа пропонує навчальні модулі, що охоплюють фундаментальні концепції відмивання коштів, процеси належної перевірки клієнтів, протоколи обміну інформацією тощо.

Банківський навчальний центр пропонує гнучкість у виборі форматів навчання, що включають вебінари, очні семінари, онлайн-курси та конференції. Також доступні офлайн-матеріали, що забезпечують доступ до важливої інформації навіть без підключення до Інтернету.

Вартість: інформація доступна за запитом

Основні переваги програми:

- Комплексні навчальні курси з протидії відмиванню коштів
- Різноманітні варіанти формату навчання, що включають вебінари та офлайн-матеріали.

За результатами оцінки, **EdApp** вирізняється як найбільш економічно вигідна платформа дистанційного навчання, що пропонує широкий спектр навчальних курсів з питань ПВК/ФТ, змішані навчальні ресурси та інтуїтивно зрозумілий інструмент для створення курсів. Однак інші платформи пропонують унікальні функції, такі як інтерактивне відео-навчання від Traliant, налаштовувані навчальні модулі з ПВК від VinciWorks, гнучкі формати навчання від Банківського навчального центру та інструмент для створення курсів за принципом «Що бачиш, те й отримуєш» від CourseLab. Таким чином, оптимальна система організації навчання має включати найкращі можливості кожної платформи, забезпечуючи технологічну гнучкість, захищеність та оптимальний дизайн за критерієм ціна/якість.

V

Вимоги та процес сертифікації посадових осіб приватного сектора у сфері ПВК/ФТ

Створення новаторської програми національної сертифікації має низку переваг:

- Підвищення кваліфікації: сертифіковані фахівці володіють комплексним набором навичок, що відповідають галузевим вимогам.
- Галузеве визнання: сертифікація стає знаком довіри і служить фахівцям рекомендацією для роботодавців і клієнтів.
- Високі стандарти регулювання: перевагою для установ є дотримання сертифікованими працівниками нормативних вимог, що зменшує юридичні та репутаційні ризики.

Проєкт розгортається у три взаємопов'язані етапи. Етап 1 передбачає формування Стратегічної групи для аналізу звіту, залучення зацікавлених сторін та розробку навчальної програми. Етап 2 передбачає інтеграцію системи сертифікації з національною стратегією, співпрацю з відповідними установами, пілотне впровадження системи, підвищення обізнаності та забезпечення сталої якості за допомогою механізмів та залучення зацікавлених сторін. Етап 3 завершує проєкт впровадженням та управлінням національним проєктом з навчання та сертифікації у сфері ПВК/ФТ.

Етап 1:

Підготовка. Формування Стратегічної команди (включає представників регуляторних органів, правоохоронних органів, підрозділів з ПВК/ФТ та відповідних зацікавлених сторін):

- Розгляд цього звіту.
- Взаємодія із зацікавленими сторонами та партнерами.
- Розробка остаточної навчальної програми, змісту та структури сертифікації.
- Здійснення нагляду за створенням системи сертифікації.

Етап 2.

2.1. Інтеграція з національною стратегією:

- Співпраця з відповідними міністерствами та відомствами з метою повної інтеграції системи сертифікації до більш широкої стратегії України з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.
- Створення спеціалізованих цільових груп/робочих груп НРО та МЕР, які можуть також відстежувати необхідність вдосконалення навчальної програми або внесення будь-яких інших змін до системи сертифікації.

2.2. Вибір моделі сертифікації. Партнерство із зовнішніми провайдерами послуг сертифікації та розробка власної програми акредитації:

- Розробка спеціальної навчальної програми з урахуванням місцевих потреб, що також відповідає світовим стандартам.
- Співпраця з визнаними міжнародними сертифікаційними та/або навчальними організаціями з метою забезпечення можливості спеціалізованої сертифікації.
- Створення місцевої системи акредитації під орудою зацікавлених сторін в Україні.
- Навчання місцевих освітян для керування системою акредитації, що має забезпечити економічність та залучення місцевих кадрів.

2.3. Реалізація пілотного етапу:

- Пілотне впровадження системи сертифікації за участю групи відібраних учасників з метою моніторингу ефективності і зручності використання платформи та залучення учасників і збору відгуків для вдосконалення.
- Вдосконалення системи сертифікації, навчального контенту і платформи на основі результатів пілотного етапу. Забезпечення оперативного реагування на нові виклики та тенденції у сфері ПВК/ФТ.

2.4. Підвищення обізнаності:

- Розробка стратегії інформування посадових осіб у приватному секторі про переваги системи сертифікації у сфері ПВК/ФТ.
- Висвітлення відповідності національним та міжнародним цілям у сфері ПВК/ФТ.

2.5. Забезпечення стабільної якості та стійкості:

- Створення механізмів для забезпечення стабільної якості, її оцінювання та адаптації системи сертифікації.
- Сприяння стійкості шляхом постійного залучення зацікавлених сторін та регулярного оновлення.

Етап 3.

Впровадження та управління національною системою навчання та сертифікації у сфері ПВК/ФТ.

Висновок

Створення надійної програми національної сертифікації є не просто важливим – воно є вкрай необхідним для ефективної протидії фінансовим правопорушенням. На тлі післявоєнного відновлення ця ініціатива набуває ще більшого значення. Вона не лише сприяє фінансовій безпеці країни, але й демонструє рішучість України відновити довіру і стати надійним, інноваційним, цілеспрямованим та мудрим глобальним партнером. Застосовуючи такий далекоглядний підхід, Україна може стати переконливим прикладом для інших країн, що стикаються з подібними викликами, підкреслюючи силу співпраці, адаптивності та непохитності у боротьбі з фінансовими злочинами.

Звіт підкреслює відданість України подоланню перешкод, які створюють відмивання коштів та фінансування тероризму. Ретельний підхід проєкту, починаючи з розробки початкової навчальної програми та формування Стратегічної групи і завершуючи інтеграцією до національної стратегії і добре структурованим пілотним етапом, засвідчує відданість України досягненню як короткострокової ефективності, так і довгострокової стійкості.

ЗМІСТ

Передмова	32
Звернення до вищого керівництва	33
Контекст	35
Ключові висновки	37
I	
Оцінка відповідних програм сертифікації у сфері ПВК/ФТ на основі їхньої популярності, визнання, ефективності та цінової політики	37
Ii	
Розробка структури навчальної програми: основні і комплексні модулі програми сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ у державному секторі	42
Iii	
Бібліографічний список основних та додаткових джерел документів, методичних рекомендацій, кращих практик, підручників та книг до кожного освітнього модуля навчальної програми з сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ у державному секторі	45
Iv	
Дослідження альтернативних сучасних навчальних платформ для поглибленої сертифікації та кар'єрного розвитку	49
V	
Вимоги та процес сертифікації посадових осіб публічного сектору у сфері ПВК/ФТ	53
Висновок	55

Передмова

Громадська організація «Мережа захисту національних інтересів» (далі – «Мережа»), що здійснює реалізацію проєкту технічної допомоги «Відновлення України разом: створення інклюзивної платформи для відродження України», ідентифікаційний номер ENI/2022/437-066 (надалі – «Проєкт»), що фінансується Європейським Союзом через Європейську Комісію (надалі – «Замовник»), 20 травня 2023 року уклала Договір про надання послуг № 1/20-05-23 (надалі – «Договір») з консультантом у сфері ПВК/ФТ Ілзе Знотиня (надалі – «Консультант»).

Відповідно до положень Договору, Консультант провів комплексне дослідження з метою збору даних щодо наявних навчальних ресурсів. Воно включало аналіз потреб, виявлення прогалин та обов'язкових вимог чинних освітніх і навчальних програм з питань ПВК/ФТ, орієнтованих на персонал підрозділів фінансової розвідки, правоохоронних органів, контролюючих органів та органів прокуратури. Консультант також провів оцінювання всіх доступних на ринку навчальних ініціатив у сфері ПВК/ФТ, що передбачають видачу сертифікатів після успішного завершення навчання. Це оцінювання було спрямовано на розробку рекомендацій щодо створення національної системи освіти та сертифікації у сфері ПВК/ФТ, спеціально розробленої для фахівців державного сектора.

У цьому звіті викладено висновки та пропозиції, що впливають з результатів Проєкту. У звіті розглядаються наявні навчальні заклади у сфері ПВК/ФТ, функціонування та діяльність Академії ПФР, а також оцінюються переваги та недоліки провідних освітніх платформ у сфері ПВК/ФТ. Відповідні програми оцінюються за такими показниками, як популярність, визнання та ефективність. Звіт завершується рекомендаціями щодо подальших кроків.

Звернення до вищого керівництва

Україна робить значні кроки для посилення протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ), передбачаючи створення комплексної системи освіти, навчання та національної акредитації фахівців, задіяних у цій важливій сфері. Країна вже може похвалитися тим, що має добре розвинену платформу для безперервної освіти, зокрема, Академію ПФР, що є основним ресурсом для навчання та підвищення кваліфікації працівників підзвітних установ (ПУ), відповідальних за ПВК/ФТ. Більше того, ця платформа розширює сферу своєї діяльності, забезпечуючи навчання для більш широкого кола представників державного сектора. Тим не менш, усвідомлюючи необхідність реформ і ставлячи за мету створити більш ефективну, сучасну, стійку та життєздатну систему, Україна прагне вирішити проблеми, пов'язані з високою плинністю кадрів у державному секторі у сфері ПВК/ФТ через те, що експерти часто переходять на більш високооплачувані посади.

Для досягнення цих цілей, сприяння доброчесності як у державному, так і у приватному секторі, підвищення рівня компетентності та довіри до системи, а також уникнення значних первинних інвестицій у розбудову незалежної системи акредитації та віртуальної інфраструктури організації навчання, **Україна розглядає можливість співпраці з відомими та авторитетними організаціями, що спеціалізуються на навчанні та сертифікації**, а також поширенні інформації щодо виявлення та запобігання відмиванню коштів.

Тим не менш, хоча початкова концепція партнерства з визнаними та авторитетними постачальниками послуг може здатися перспективною, вкрай важливо ретельно зважити на можливі недоліки. **Такий підхід може призвести до надмірних витрат, виявитися у перспективі нежиттєздатним і лише частково ефективним у вирішенні різноманітних пов'язаних проблем.**

Підсумок основних висновків:

- Відібрані п'ять найкращих програм навчання та сертифікації фахівців у сфері протидії фінансовим злочинам мають свої переваги та недоліки. CAMS вирізняється популярністю та доступністю на початковому етапі, але передбачає більші витрати згодом. CAMS-RM від ACAMS перебуває на початковій стадії розробки і вимагає вивчення додаткової літератури. ICA

пропонує ретельно розроблений навчальний план, але має складні рівні сертифікації та високу вартість. FCA пропонує сучасну гнучкість, але потребує поліпшеного контролю якості. FCFS має занадто широке охоплення, проте є доступною за ціною. CFE надає вичерпні знання у сфері шахрайства, хоча переважно орієнтована на США.

- Оцінка наявного освітнього ландшафту в Україні відповідно до майбутніх цілей висвітлює необхідність створення універсальної системи, що задовольняла б різноманітні потреби публічного сектора у фахівцях. Ця пропозиція охоплює базовий, поглиблений і спеціалізований рівні, посилені державно-приватною співпрацею. Цей підхід включає навчання базового рівня в Академії ПФР (чинна програма), навчання поглибленого рівня, що передбачає міжнародну або місцеву сертифікацію, а також сертифікацію експертів, розроблену для таких галузей, як політика у сфері ПВК/ФТ, регуляторна діяльність та фінансові розслідування. Спільна ініціатива з поглибленої сертифікації може включати модулі, розроблені спільними зусиллями державних і приватних експертів та міжнародних організацій.

- Якщо українська влада вважає наявну онлайн-платформу Академії ПФР непридатною для організації поглибленого онлайн-навчання і сертифікації, оцінювання та ініціатив з кар'єрного розвитку, вона має можливість розглянути альтернативні сучасні навчальні платформи. У цьому звіті проаналізовано провідні системи дистанційного навчання у сфері ПВК/ФТ, зокрема EdApp, Trailiant, VinciWorks, Bank Training Center та CourseLab. Аналіз показує, що ці платформи є сучасними і пропонують більш передові можливості для навчання, професійної підготовки та оцінювання. Ці платформи мають гнучкість, гнучкість, що дозволяє використовувати наявних курси, адаптувати їх до конкретних потреб або створювати абсолютно новий контент. Однак для забезпечення їхньої безпеки чи будь-яких інших технічних можливостей необхідний додатковий спеціалізований контроль якості реалізації проєкту.

- Проєкт розгортається у два взаємопов'язані етапи: Етап 1 передбачає формування Стратегічної групи для аналізу звіту, залучення зацікавлених сторін та розробки навчальної програми, тоді як Етап 2 передбачає інтеграцію системи сертифікації з національною стратегією, співпрацю з відповідними установами, пілотне впровадження системи, підвищення обізнаності та забезпечення сталої якості за допомогою механізмів та залучення зацікавлених сторін.

Контекст

1

Потреба у додатковому навчанні згадується у звіті 96 разів, наприклад, у розділах 38, 137, 149, 151, 172, 204, 223, 372 та 389, а також у запропонованих кроках для оцінювання ефективності національної системи ПБК/ФТ/ЗМЗ.

Див. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Mer-ukraine-2017.html>

У звіті експертів Moneyval щодо оцінювання України наголошується на нагальній потребі посилити навчання у сфері ПБК/ФТ/ЗМЗ для осіб, задіяних у національній системі протидії відмиванню коштів. У звіті підкреслюється важливість покращення навчання для правоохоронців, прокурорів, суддів та підтримання навчального потенціалу підрозділу фінансової розвідки (ПФР) України¹.

Після оприлюднення звіту відбулися помітні зміни у стандартах Групи з протидії відмиванню коштів (FATF), методологіях протидії відмиванню коштів та пов'язаних інструментах. Крім того, Україна інкорпорувала директиви Європейського Союзу (ЄС) та положення FATF до своєї законодавчої бази, розширивши таким чином коло суб'єктів, на яких поширюються зобов'язання щодо подання звітності. У поєднанні з розвитком механізмів регулювання життєво важливим рішенням став проєкт, спрямований на створення системи організації навчання у сфері ПБК/ФТ/ЗМЗ для Національної програми сертифікації. Ця ініціатива має на меті забезпечити всеосяжне та сучасне навчання відповідно до міжнародних стандартів та прагматичних реалій у сфері ПБК/ФТ в Україні.

Варто визнати, що Академія фінансового моніторингу (далі – Академія) міцно закріпилася в освітньому просторі України, відіграючи незамінну роль у підвищенні кваліфікації фахівців, що займаються фінансовим моніторингом та комплаєнсом у різних підзвітних установах (ПУ). Академія поширює свою освітню діяльність на Освітня діяльність Академії охоплює широкий спектр суб'єктів – як державних, так і приватних. Відповідно до Закону «Про фінансовий моніторинг»², акцент робиться на підзвітних установах в усіх секторах. Академія працює як центр підвищення кваліфікації працівників ПУ, що займаються запобіганням відмиванню коштів. Вона пропонує послуги навчання для таких суб'єктів, як банки, гральні заклади, торговці коштовностями, аудитори тощо. Учасники беруть участь у комплексних 72-годинних тренінгах, що охоплюють міжнародні нормативні акти, українське законодавство, методології фінансового моніторингу та суміжні теми. У відповідь на обставини, спричинені пандемією Covid-19, з 2020 року навчання стало доступним онлайн.

Навчальна програма охоплює широке коло предметів, зокрема:

- Забезпечення відповідності міжнародним стандартам ПБК/ФТ згідно з директивами FATF.
- Застосування українського законодавства у сфері ПБК/ФТ.

- Правові основи протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.
- Поглиблене вивчення процедур фінансового моніторингу в Україні.
- Функції та обов'язки, пов'язані з наглядом за діяльністю у сфері фінансового моніторингу.
- Протоколи дотримання нормативних вимог та процедурні інструкції.
- Ідентифікація та оцінювання клієнтів і кінцевих бенефіціарних власників.
- Методології виявлення операцій, що підлягають пильному моніторингу.
- Обмін інформацією з відповідними органами у випадках підозри на незаконну діяльність.
- Механізми документування та обміну інформацією про транзакції, що підлягають моніторингу.
- Ініціювання та припинення операцій у межах визначених параметрів.
- Чинники, специфічні для сектору фінансових послуг.
- Стратегії управління ризиками у сфері ПВК/ФТ, зокрема оцінки ризиків клієнтів.
- Всебічне вивчення методів відмивання коштів.
- Наслідки, пов'язані з порушенням правил ПВК/ФТ.
- Протоколи оцінки дотримання вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ.

Хоча банківський сектор має бути зацікавлений у додатковому контенті, що охоплює такі теми, як ідентифікація корпоративної власності, фінансові операції за участю публічних діячів, асоціації, пов'язані з банківською діяльністю, та ідентифікація операцій, що підлягають моніторингу, загальний курс навчання повною мірою не відповідає конкретним вимогам різних секторів, у яких працюють підзвітні установи. Навчальна програма потребує оновлення, галузевої адаптації та сучасних педагогічних підходів. Очевидною є відсутність варіантів навчання, сертифікації та індивідуального розвитку. У порядку вдосконалення рекомендується стратегічний перегляд навчальної програми, інтеграція сучасних методів навчання, запровадження протоколів сертифікації та визначення шляхів кар'єрного зростання. Запланований проєкт забезпечить поглиблене вивчення сучасних методологій фінансових розслідувань, виявлення ризиків та дотримання оновлених всесвітніх стандартів FATF і директив ЄС.

Ключові висновки

I

Оцінка відповідних програм сертифікації у сфері ПВК/ФТ на основі їхньої популярності, визнання, ефективності та цінової політики

Ландшафт навчальних програм у сфері ПВК/ФТ та ширше – протидії фінансовим злочинам (ПФЗ) є різноманітним і на ньому представлено цілу низку цілу низку різноманітних пропозицій сертифікації. Оцінювання цих програм може бути складним завданням через розбіжності у їхніх особливостях і структурі.

Деякі провайдери послуг розширюють навчальні програми з ПВК/ФТ або ПФЗ з елементами сертифікації чи без них, що ускладнює порівняння. Деякі провайдери пропонують одинарні або подвійні сертифікати без диференціації за критеріями рівня знань або тривалості курсу – такою є парадигма сертифікатів «Сертифікований експерт з питань шахрайства» (CFE) або «Сертифікований фахівець з питань фінансових злочинів» (CFCS). І навпаки, інші використовують комплексний розподіл курсів, прикладом чого є підхід Міжнародної комплаєнс-асоціації (ICA).

Традиційні провайдери послуг переважно застосовують модель, оснований на здійсненні одноразового попереднього платежу за процес сертифікації, що включає в себе навчальні матеріали, доступ до додаткових ресурсів та можливості для налагодження контактів. Крім того, щорічне поновлення членства дозволяє продовжити чинність сертифіката, хоч часто і пов'язане зі значними витратами. Однак у парадигмі Академії з протидії фінансовим злочинам (ПФЗ) спостерігається особливий підхід. Академія впроваджує інноваційний метод, пропонуючи вигідну річну підписку, що включає різноманітні ресурси, зокрема декілька програм сертифікації. Це надає слухачам чималу свободу для завершення програм протягом річного періоду.

Серед маси варіантів, деякі навчальні програми не пропонують сертифікатів, як, наприклад, Навчальний центр Управління ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН). Натомість, інші програми, можливо, ще не набули широкої популярності, щоб їхні сертифікати могли себе зарекомендувати.

1. Диплом з протидії відмиванню коштів Міжнародної комплаєнс-асоціації (ICA):

Диплом з ПВК ICA відображає непохитну відданість підвищенню кваліфікації у сфері ПВК/ФТ. Ця комплексна програма глибоко занурюється у тонкощі нормативно-правових актів у сфері протидії відмиванню коштів, оцінки ризиків, моніторингу транзакцій тощо. Вона має глобальне значення, що робить її цінною для професіоналів, що мають справу зі складними проблемами у сфері ПВК/ФТ у різних галузях і юрисдикціях. Наявність спільноти сер-

тифікованих експертів сприяє налагодженню зв'язків між ними. Однак, попри надійність навчальної програми, деякі учасники відзначають, що вона вимагає додаткових вкладень, а також те, що, в залежності від володіння мовою, її можна пройти відносно легше.

2. Сертифікат CAMS Асоціації сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS):

Сертифікат CAMS є своєрідним маяком для фахівців у сфері протидії відмиванню коштів. Широка навчальна програма охоплює правила протидії відмиванню коштів, оцінку ризиків, моніторинг транзакцій тощо. Цей всесвітньо визнаний сертифікат є слушним вибором для тих, хто прагне міжнародного визнання. Втім, через складність здобуття сертифіката вимагає істотних зусиль, а вартість як сертифіката, так і членства може стати стримуючим фактором. Важливо враховувати, що зміст програми тяжіє в бік американського законодавства, що може бути менш актуальним за межами США. Незважаючи на свою вимогливість, програма CAMS забезпечує фахівців життєво важливими навичками у сфері ПВК/ФТ.

3. Програма Академії фінансових злочинів (FCA) CAMP:

Програма CAMP від FCA пропонує свіжий та доступний підхід до навчання у сфері ПВК/ФТ. Різноманітний портфель курсів охоплює різні аспекти ПВК/ФТ, а структура у стилі Netflix робить її більш доступною і зручною для користувачів. Інноваційну модель доповнює необхідність забезпечення якості контенту. Попри те, що програма є відносно новою, її гнучкість дозволяє адаптувати навчання до конкретних потреб, зокрема для професіоналів у державному секторі, що шукають цільові рішення для України.

4. Сертифікат CFCS Асоціації сертифікованих спеціалістів з протидії фінансовим злочинам (ACFCS):

Курс сертифікації CFCS пропонує цілісний погляд на фінансові злочини у різних сферах, що робить його ідеальним для фахівців широкого профілю. Однак він може не підійти тим, хто ставить за мету глибоку спеціалізацію. Попри свій всеосяжний характер, йому може бракувати глибини, необхідної для того, щоб стати експертом. CFCS слід розглядати тим, хто зацікавлений у широкому погляді на фінансову злочинність та її різні аспекти.

5. Сертифікат CFE Асоціації сертифікованих експертів з питань шахрайства (ACFE):

Курс сертифікації CFE є авторитетним вибором для тих, хто бореться з шахрайством та фінансовими злочинами у приватному секторі. Завдяки вузькій спеціалізації на шахрайстві, професіонали отримують підготовку, що дозволяє досягти успіху в запобіганні, виявленні та розслідуванні шахрайства. Втім, вузький характер може обмежувати уявлення про фінансові злочини в інших сферах.

Рівень	Назва	Формат	Оцінювання	Вартість
Початковий рівень	Сертифікат з протидії відмиванню коштів (ICA)	Онлайн-навчання за запитом. 4 тижні з доступом до курсу протягом 3 місяців	Годинний онлайн-іспит у формі завдань множинного вибору. Результати доступні негайно. Сертифікат можна завантажити.	743 євро + щорічний членський внесок ICA (136-266 євро)
	Основи ПВК (ACAMS)	Онлайн- та самостійне навчання · 4 години курсової роботи · 4 тижні на виконання	Підсумкове оцінювання з 20 питань (щорічна переатестація)	546 євро + щорічний членський внесок ACAMS 317
Від початкового до професійного	Сертифікований фахівець з протидії відмиванню коштів (СAMP) Для отримання сертифікату СAMP необхідно пройти п'ять курсів, а саме: Сертифікат з основ протидії відмиванню коштів Сертифікат з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму Сертифікат з повідомлення про підозрілу діяльність у сфері ПВК/ФТ Сертифікат з протидії фінансуванню тероризму Сертифікат з основ протидії відмиванню коштів та знання власних клієнтів	Самостійне онлайн-навчання. Річний доступ до курсів	Слухачі мають пройти всі відеоуроки, контрольні опитування та фінальне оцінювання у формі завдань множинного вибору у рамках кожного курсу. Оцінювання можна перескладати стільки разів, скільки потрібно, до набрання 60% від прохідного балу.	590 євро/річна абонентська плата
Професійний	Міжнародний сертифікат ICA з протидії відмиванню коштів, отриманих злочинним шляхом	On demand online learning. Tutorials. Workshops. Preparation for assignment. 6 months.	1. Один онлайн-іспит у формі завдань множинного вибору на основі сценарію. 2. Одне письмове дослідження.	2145 євро + плата за членство в ICA (136-266 євро)
	CAMS	Онлайн- та самостійне навчання	3,5-годинне онлайн-тестування з множинним вибором (переатестація що 3 роки)	1330-1790 євро + щорічний членський внесок ACAMS 317 євро
	CFCS	Онлайн-, самостійне навчання, доступ до вебінарів тощо.	Онлайн-тестування з множинним вибором на основі 145 сценаріїв 4 години	783 євро + щорічний членський внесок (189 євро) з наступного року
	CFE	Різні варіанти навчання: самостійне, онлайн-навчання; навчання в режимі реального часу (4-годинні лекції), самостійне навчання на основі «По-сібника для експертів з питань шахрайства» (2000-сторінковий посібник)	Іспит із закритими підручниками та закритими конспектами, що складається з чотирьох частин, кожна з яких містить 100 запитань з множинним вибором. На кожну частину відводяться 2 години. Завдання кожного іспиту генеруються з єдиної бази даних і не бувають ідентичними.	783 євро (посібник з підготовки до іспиту) + 415 євро (іспит) Додатково – 2203 євро за очну підготовку до іспиту.

Рівень	Назва	Формат	Оцінювання	Вартість
Поглиблений	Міжнародний диплом ICA з протидії відмиванню коштів	Різні методи навчання: 1. Змішане онлайн-навчання 2. Змішане очне навчання (Лондон, Велика Британія) 3. Прискорений онлайн-курс (курс для керівників, відкритий для старших професіоналів з п'ятирічним досвідом роботи на керівній посаді, тобто в тих, хто в даний час обіймає керівну посаду або посаду старшого експерта в галузі, пов'язану з дисципліною, яку кандидат хотів би вивчати). Необхідно мати кваліфікацію 4 рівня або вище у тісно пов'язаній дисципліні (цю вимогу може бути пом'якшено, якщо кандидат здатен продемонструвати наявність 7-річного досвіду роботи на вищому рівні, пов'язаному з дисципліною, яку кандидат хотів би вивчати). Здатність приділяти час, необхідний для прискореного отримання диплому) 9 місяців	1. Три контрольні роботи наприкінці модуля, що включають питання з множинним вибором для перевірки знань, розуміння та аналітичних навичок 2. Одне письмове завдання галузевої спрямованості 3. Одне письмове завдання на основі аналізу конкретної ситуації, що поєднує елементи вашого навчання	4290 євро + плата за членство в ICA (136-266 євро)
	Advanced CAMS-RM (Управління ризиками)		90 завдань множинного вибору, 175 хвилин (переатестація що три роки)	1561-2021 євро (вартість одного з сертифікатів Advanced) + щорічний членський внесок ACAMS (317 євро)
	Advanced CAMS-Audit (Аудит) Advanced CAMS-FCI (Розслідування фінансових злочинів)			

1. CAMS (Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів)

Плюси: висока популярність, економічно вигідна первинна сертифікація, охоплює різноманітні теми у рамках конференції (попри високу вартість), практичне значення для контексту США.

Мінуси: висока вартість ресертифікації та членських внесків, орієнтація на США обмежує можливість застосування в Європі, практичні питання, що вводять в оману, неточності в навчальному посібнику.

CAMS-RM (Сертифікований спеціаліст з управління ризиками у сфері протидії відмиванню коштів)

Плюси: інтегрується з сертифікатами CAMS, пов'язує управління ризиками між дисциплінами, пов'язаними з фінансовими злочинами, робить наголос на управлінні та ризик-орієнтованих підходах.

Мінуси: знаходиться на ранній стадії, присутні явні помилки, вимагає великого обсягу додаткового читання, наразі обмежена ціннісна пропозиція.

2. ICA (Міжнародна комплаєнс-асоціація)

Плюси: відома у Великій Британії, надійна навчальна програма, оцінювання на основі есе, надає різноманітні можливості для проведення конференцій.

Мінуси: складні рівні сертифікації, має високу вартість, особливо поглиблена сертифікація з фінансових злочинів, якій бракує глибини на базовому рівні.

3. CAMP (Академія боротьби з фінансовими злочинами)

Плюси: сучасні пропозиції, гнучка навчальна програма, що відповідає потребам клієнтів, доступні ціни.

Мінуси: потребує покращення контролю якості, очевидний потенціал для зростання.

4. FCFS (Асоціація фахівців з фінансових злочинів та шахрайства)

Плюси: цілісне охоплення аспектів фінансових злочинів, доступний варіант, комплексна навчальна програма.

Мінуси: більш загальна спрямованість, менша спеціалізація на ПВК, доречна для отримання більш широких знань у сфері ПФЗ.

5. CFE (Сертифікований експерт з питань шахрайства)

Плюси: особлива увага до типологій шахрайства, широке охоплення, корисне доповнення до сертифікатів CAMS або CFCS.

Мінуси: орієнтованість на США, деякі схеми неактуальні для інших країн, рекомендується тим, кого цікавить розслідування шахрайства.

Паралельно з вищезгаданими п'ятьма найкращими провайдерами послуг існують альтернативні варіанти, які заслуговують на увагу в контексті навчання у сфері ПВК/ФТ та ПФЗ. Ці альтернативи охоплюють низку підходів, що відповідають різним уподобанням та вимогам.

Управління ООН з наркотиків та злочинності (УНЗ ООН) пропонує спеціалізовані навчальні програми, що відповідають потребам експертів державного сектора в Україні. Тренінги УНЗ ООН адаптовані до конкретного контексту країни-реципієнта, забезпечуючи спрямованість на цю країну. Такий індивідуальний підхід забезпечує відповідність унікальним проблемам та нормативно-правовій базі регіону.

Крім того, Базельський інститут управління надає платформу, відому як Basel Learn, що пропонує різноманітні навчальні онлайн-програми з питань ПВК/ФТ. Ці курси надаються безкоштовно, що робить їх доступними для більш широкої аудиторії. Хоча економічна перевага очевидна, фахівцям слід враховувати глибину та індивідуалізацію контенту відповідно до їхніх конкретних кар'єрних цілей.

Крім того, важливим ресурсом для тих, хто бере участь у процесі оцінювання Moneyval (FATF), є стандартні навчальні програми Групи з протидії відмиванню коштів (FATF). Ці курси мають цінність з точки зору дотримання нормативних вимог, але значно відрізняються від пропозицій для приватного сектора. Навчання за стандартом FATF має чітку структуру та мету, що забезпечує відповідність міжнародним стандартам у сфері ПВК/ФТ. However, it's important to acknowledge that UNODC and FATF's traditional approach involves the recipient country covering expenses related to lecturers' time and travel, rather than the content itself. This approach might be conducive for tailor-made country-specific training but could potentially lack the advantages of automation and scalability that modern online platforms provide.

II

Розробка структури навчальної програми: основні і комплексні модулі програми сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ у державному секторі

Аналіз наявних можливостей навчання в Україні та їхньої відповідності майбутнім планам наводить на думку про створення надійної та функціональної комплексної системи, що задовольняла б потреби представників державного сектора з різним рівнем кваліфікації. Структура системи передбачає навчання на базовому, поглибленому та експертному/спеціалізованому рівнях, а також співпрацю між державним і приватним секторами. Для забезпечення ефективного прогресу у навчанні рекомендується багаторівнева система навчання:

1. Базовий рівень: Базовий рівень навчання має базуватися на чинній навчальній програмі Академії Підрозділу фінансової розвідки (ПФР).

2. Поглиблений рівень: Кандидати матимуть вибір між міжнародно визнаними сертифікаційними програмами або місцевою сертифікацією у сфері ПВК/ФТ другого рівня (див. нижче).

3. Експертна або спеціалізована сертифікація: призначена для працівників державного сектора, що зосереджуються на питаннях ПВК/ФТ з різних аспектів:

3.1. Сертифікат з питань політики у сфері ПВК/ФТ²

Цільова аудиторія: Делегація Moneyval, робоча група з питань проведення національної оцінки ризиків (НОР)³, робоча група/цільова група з підготовки Звіту про взаємну оцінку (ЗВО)⁴, розробники нормативно-правових актів, наприклад, представники відповідних міністерств (наприклад, фінансів, юстиції, внутрішніх справ, закордонних справ), особи, відповідальні за формування політики, інші особи лише за запрошенням.

Кваліфікація: Participants are expected to have at least two years of experience with AML/CFT issues.

Завдання курсу: Після завершення цього курсу учасники мають бути спроможні: (1) глибше розуміти стандарти FATF, міжнародні конвенції та документи Європейського Союзу у сфері протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також взаємозв'язок між ними, (2) розробити план дій та/або стратегію, що сприятиме кращому впровадженню заходів FATF у національній системі, (3) бути підготовленими до взаємного оцінювання країн.

Потенційні партнери для співпраці: МВФ, FATF, Глобальний фонд ЄС з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ГФ-ПВК/ФТ).

2

За рішенням органів державної влади України назви відповідних сертифікатів можуть відрізнятися.

3

Виходячи з наявної наразі інформації, очевидно, офіційно такої робочої групи досі не створено. Відтак, процес створення національної системи навчання і сертифікації може послужити стратегічною можливістю для вдосконалення систем координації, взаємодії та співпраці.

4

Див. вище.

3.2. Сертифікат з регулювання:

Цільова аудиторія: фахівці контрольно-наглядових установ, таких як регуляторні органи, державні реєстри, податкова адміністрація та правоохоронні органи.

Кваліфікація: Від учасників очікується мати щонайменше два роки досвіду роботи у сфері ПВК/ФТ.

Завдання курсу: Після завершення цього курсу учасники мають бути спроможні: (1) розуміти, що включає ефективна система нагляду та правозастосування на національному рівні, (2) розуміти вимоги FATF щодо нагляду та правозастосування на основі оцінки ризиків, (3) створювати ефективну програму нагляду в компетентному органі та проводити наглядову перевірку.

Потенційні партнери для співпраці: Флорентійська школа банківської справи та фінансів, Академія протидії відмиванню коштів, Світовий банк, Європейська служба банківського нагляду.

3.3. Сертифікат з проведення фінансових розслідувань та відстеження активів:

Цільова аудиторія: Фахівці ПФР, правоохоронних органів, регуляторних органів.

Кваліфікація: Від учасників очікується мати щонайменше два роки досвіду роботи у сфері ПВК/ФТ.

Завдання курсу: Після завершення цього курсу учасники мають бути спроможні: (1) розуміти роль фінансового слідчого, (2) оцінювати методи структуризації та проведення фінансових розслідувань, (3) вивчати рекомендації міжнародних організацій.

Потенційні партнери для співпраці: Базельський інститут управління, Міжнародний центр з повернення активів, УНЗ ООН, Егмонтський центр передового досвіду і лідерства у сфері фінансової розвідки ECOFEL, центр підготовки у сфері фінансової розвідки ManchesterCF Financial Intelligence.

Навчальний план програми сертифікації поглибленого рівня:

Програма сертифікації поглибленого рівня з урахуванням місцевої специфіки може бути розроблена у рамках спільного державно-приватного партнерства. Навчальні модулі мають бути розроблені і проведені консорціумом експертів, що представляють як приватний, так і державний сектори, а також міжнародні організації та неурядові організації (НУО).

Оптимальний навчальний план програми сертифікації поглибленого рівня має включати наступні теми::

Модуль 1: Сучасне законодавство у сфері ПВК/ФТ

- Розуміння мінливого характеру діяльності з відмивання коштів та фінансування тероризму.
- Нові тенденції та стратегії, що застосовуються злочинцями для використання вразливостей.
- Глобальне значення ПВК/ФТ – усвідомлення міжнародних наслідків зусиль у сфері ПВК/ФТ – вплив заходів у сфері ПВК/ФТ на глобальну фінансову стабільність та безпеку.

Модуль 2: Стандарти FATF, міжнародна та національна система ПВК/ФТ

- Розуміння стандартів FATF
- Міжнародні ініціативи та розробки у сфері ПВК/ФТ
- Законодавчі аспекти фінансових злочинів
- Національне та міжнародне співробітництво та координація
- Розбудова спроможностей для імплементації міжнародних стандартів у сфері ПВК/ФТ
- Пояснення функцій та обов'язків фахівців у сфері ПВК/ФТ у різних галузях (фінансові установи, нефінансовий сектор, органи державної влади, правоохоронні органи тощо).

Module 3: Risk Assessment and Management Strategies

- Концепції управління ризиками у сфері ПВК/ФТ (наднаціональний/регіональний, національний, галузевий, корпоративний ризик-менеджмент)
- Виявлення та оцінка ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму
- Розуміння концепції ризик-орієнтованого підходу до ПВК/ФТ
- Розробка стратегій, заснованих на оцінці ризиків, та стратегій зменшення ризиків. Ефекти зниження ризиків.

Модуль 4: Програми з питань комплаєнсу у сфері ПВК/ФТ та персональна відповідальність

- Розробка та впровадження програм з питань комплаєнсу у сфері ПВК/ФТ
- Індивідуальні обов'язки та підзвітність
- Підвищення обізнаності, координація навчання.
- Важливість ідентифікації, верифікації та постійного моніторингу клієнтів.
- Посилена належна перевірка клієнтів з високим рівнем ризику.
- Спрощена належна перевірка клієнтів.
- Прозорість та інформація про бенефіціарних власників.
- Галузеві особливості комплаєнсу у сфері ПВК/ФТ (наприклад, у сфері нерухомості, неприбуткових організацій).
- Проблеми комплаєнсу та найкращі практики в різних галузях.

Модуль 5: Розслідування та найкращі практики у сфері ПВК/ФТ

- Розмежування між підзвітними установами, ПФР та аналізом/розслідуванням правоохоронними органами.
- Планування та проведення розслідування у сфері ПВК/ФТ
- Сучасні найкращі практики та методології
- Роль приватного сектора, регуляторів, ПФР, правоохоронних органів, прокуратури.

Модуль 6: Оцінювання та постійне вдосконалення програм ПВК/ФТ

- Оцінювання ефективності програм ПВК/ФТ.
- Стратегії та методи постійного вдосконалення
- Моніторинг та адаптація до нових тенденцій і типологій відмивання коштів та фінансування тероризму.

Модуль 7: Інноваційні механізми міжнародної та внутрішньої співпраці

- Державно-приватні/приватно-приватні та державно-державні механізми обміну інформацією.
- Крайні практики та проблеми міжнародного співробітництва
- Важливість міжнародного співробітництва для боротьби з транскордонними фінансовими злочинами.

Модуль 8: Технологічний прогрес та нові тенденції у сфері ПВК/ФТ

- Вплив технологічного прогресу на ПВК/ФТ
- Нові тенденції і типології відмивання коштів та фінансування тероризму
- Стратегії адаптації до технологічного прогресу та нових тенденцій.

III

Бібліографічний список основних та додаткових джерел документів, методичних рекомендацій, кращих практик, підручників та книг до кожного освітнього модуля навчальної програми з сертифікації фахівців у сфері ПВК/ФТ у державному секторі

Модуль 1: Сучасні підходи у сфері ПВК/ФТ

1. Handbook of Anti-Money Laundering by Dennis Cox, publication date 03.12.2014.
2. Financial Action Task Force (FATF). (2021). [«International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation — The FATF Recommendations.»](#)
3. [“Money Laundering and Terrorist Financing in the Art and Antiquities Market”](#)
4. [“Money Laundering and Terrorist Financing Risks Arising from Migrant Smuggling”](#)
5. [“Ethnically or racially motivated terrorist financing”](#)
6. [“Money Laundering from Fentanyl and Synthetic Opioids”](#)
7. [“FATF/Egmont Trade-based Money Laundering: Trends and Developments”](#)

8. [ECOFEL Financial Investigations into Wildlife Crime Report Final](#)
9. [“Financial Flows from Human Trafficking”](#)
10. [“Professional Money Laundering”](#)
11. [“Financing of Recruitment for Terrorist Purposes”](#)
12. [“Money Laundering Through the Physical Transportation of Cash”](#)
13. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2020). [«AML/CFT E-learning Module - Introduction.»](#)
14. OECD report [“Identity Fraud: Tax Evasion and Money Laundering Vulnerabilities”](#)
15. [OECD Money Laundering and Terrorist Financing Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors](#)

Модуль 2: Стандарти FATF, міжнародна та національна система ПБК/ФТ

1. FATF Recommendations
2. United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto and its Legislative guide for the implementation of the Convention.
3. United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances.
4. United Nations Convention against Corruption.
5. Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention against Corruption.
6. Council of Europe, Convention on laundering, search, seizure and confiscation of the proceeds from crime and on the financing of terrorism (CETS 198) and its Interpretive Notes.
7. Council of Europe, Convention on laundering, search, seizure and confiscation of the proceeds from crime and on the financing of terrorism (CETS 198) – Convention and Conference in Brief.
8. Council of Europe, Convention on laundering, search, seizure and confiscation of the proceeds from crime and on the financing of terrorism (CETS 198) – Compilation of the Reference Documents.
9. Council of Europe, The Use of Non-Conviction Based Seizure and Confiscation.
10. International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism.
11. ECHR, Case of Phillips v. the United Kingdom (2001).
12. ECHR, Case of Gogitidze and Others (2015).
13. ECHR, Case of Zschüschen v. Belgium (application no. 23572/07).

14. ECHR, Case of Balsamo v. San Marino (2019).
15. Law of Ukraine on Prevention and Counteraction of Laundering of Proceeds of Crime, Financing of Terrorism and Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction.

Модуль 3: Оцінка ризиків та стратегії управління ними

1. Ukraine's National Risk Assessment Report on Preventing and Countering Legalization (Laundering) of Proceeds of Crime and Financing of Terrorism – 2016
2. FATF, Terrorist Financing Risk Assessment Guidance
3. FATF, National money laundering and terrorist financing risk assessment
4. World Bank, Risk Assessment Support for Money Laundering/Terrorist Financing. Available at:
 5. Basel Committee on Banking Supervision Guidance 2014 - Sound Management of Risks related to Money Laundering and Financing of Terrorism
 6. FATF, Global Money Laundering and Terrorist Financing Threat Assessment
 7. FATF, Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment Strategies
 8. FATF Guidance for a Risk-Based Approach: Virtual Currencies
 9. FATF Guidance for a Risk-Based Approach: The Banking Sector
 10. FATF Guidance for a Risk-Based Approach: Pre-Paid Cards, Mobile Payments and Internet-Based Payment Services
 11. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for the Life Insurance Sector
 12. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Money Service Businesses
 13. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Legal Professionals
 14. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Casinos
 15. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Dealers in Precious Metal and Stones
 16. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Trust and Companies Service Providers
 17. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Accountants
 18. FATF - Risk-Based Approach: Guidance for Real Estate Agents
 19. FATF - Guidance on the Risk-Based Approach to Combating Money Laundering and Terrorist Financing

Модуль 4: Програми з питань комплаєнсу у сфері ПВК/ФТ та персональна відповідальність

1. FATF, Best Practices on Beneficial Ownership for Legal Persons
2. FATF, Concealment of Beneficial Ownership
3. FATF, Guidance on Transparency and Beneficial Ownership
4. FATF Recommendations, Recommendation 24, Interpretive Note

5. FATF, Best Practices on Combatting the Abuse of Non-Profit Organisations.
6. [FFIEC BSA-AML Examination Manual](#)
7. Deconstructing Money Laundering Risk: De-risking, the Risk-based Approach and Risk Communication (CSR, Sustainability, Ethics & Governance) by Noémi També Bearpark, publication date: 16.07.2022.
8. Enhanced Due Diligence - The Complete BSA/AML Desktop Reference by Howard Steiner (Author), Stephen L. Marini, publication date 06.06.2008.
9. Know Your Customer (KYC) Policy: The Bank's Account Opening Procedures, Identity Verification Procedures and Customer Risk Assessment Procedures by Patrick Kabamba, publication date 10.04.2019.
10. Mastering Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing: A compliance guide for practitioners by Tim Parkman, publication date 01.01.2012.
11. Anti-Money Laundering Transaction Monitoring Systems Implementation: Finding Anomalies by Derek Chau, Maarten van Dijck Nemcsik, Publication Date: 30.12.2020.

Модуль 5: Розслідування у сфері ПВК/ФТ та кращі практики

1. Corporate Responses to Financial Crime: From Exposure to Investigation by Petter Gottschalk, publication date: 18.08.2020.
2. The Flow of Illicit Funds: A Case Study Approach to Anti-Money Laundering Compliance by Ola M. Tucker, publication date: 01.07.2022.
3. Money Laundering Prevention: Deterring, Detecting, and Resolving Financial Fraud by Jonathan E. Turner, publication date 04.05.2011.
4. FATF, Trade-Based Money Laundering: Risk Indicators
5. FATF, Virtual Assets Red Flag Indicators of Money Laundering and Terrorist Financing
6. Moneyval Research Report "The postponement of financial transactions and the monitoring of bank accounts".

Модуль 6: Оцінка та постійне вдосконалення програм ПВК/ФТ

1. Policing Financial Crime: Intelligence Strategy Implementation by Petter Gottschalk, publication date 01.10.2009.

Модуль 7: Інноваційні механізми міжнародної та внутрішньої співпраці

2. The European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters and its Protocols.
3. The Egmont Group's Principles for Information Exchange Between Financial Intelligence Units.
4. Egmont Group of Financial Intelligence Units Operational Guidance for FIU Activities and the Exchange of Information
5. [The FFIS research programme documents](#)

Модуль 8: Технологічні досягнення та нові тенденції у сфері ПВК/ФТ

1. Technology-Enhanced Methods of Money Laundering: Internet As Criminal Means by Fausto Martin De Sanctis, publication date: 18.06.2019.
2. The RegTech Book: The Financial Technology Handbook for Investors, Entrepreneurs and Visionaries in Regulation by Janos Barberis, Douglas W. Arner and Ross P. Buckley, publication date: 19.08.2019.
3. Europol - Seizing the opportunity: five recommendations for crypto assets-related crime and money laundering.

IV

Дослідження альтернативних сучасних навчальних платформ для поглибленої сертифікації і кар'єрного розвитку

Якщо українська влада вважає наявну онлайн-платформу Академії ПФР непридатною для організації поглибленого онлайн-навчання і сертифікації, оцінювання та ініціатив з кар'єрного розвитку, вона має можливість розглянути альтернативні сучасні навчальні платформи. У цьому звіті проаналізовано провідні системи дистанційного навчання у сфері ПВК/ФТ, зокрема EdApp, Traliant, VinciWorks, Bank Training Center та CourseLab. Аналіз показує, що ці платформи є сучасними і пропонують більш передові можливості для навчання, професійної підготовки та оцінювання. Ці платформи мають гнучкість, гнучкість, що дозволяє використовувати наявних курси, адаптувати їх до конкретних потреб або створювати абсолютно новий контент. Однак для забезпечення їхньої безпеки чи будь-яких інших технічних можливостей необхідний додатковий спеціалізований контроль якості реалізації проєкту.

1. EdApp:

EdApp є провідним програмним рішенням для навчання у сфері протидії відмиванню коштів, що отримало світове визнання у сфері навчання та розвитку. Зокрема, це програмне забезпечення пропонує інтуїтивно зрозумілий інструмент для створення курсів, доступний без будь-яких прихованих платежів, що забезпечує зручну навігацію навіть для тих, хто не має досвіду в розробці курсів.

EdApp вирізняється своїм асортиментом уже розроблених навчальних курсів, готових до розповсюдження серед навчальних груп. Серед них є курси «Протидія відмиванню коштів» та «Навчання протидії відмиванню коштів», спрямовані на підвищення обізнаності про схеми відмивання коштів, їхні соціальні та економічні наслідки, а також превентивні заходи.

Помітною особливістю EdApp є масив ресурсів для змішаного навчання, що дозволяє оптимізує організацію навчання з протидії відмиванню коштів як у режи-

мі онлайн, так і в очному форматі. Серед цих ресурсів можна виділити інструмент «Групове навчання», який полегшує облік відвідуваності та розподіл учасників, а також інструмент «Практичне оцінювання», який дозволяє спростити оцінку знань та її відстеження за допомогою електронних таблиць.

Вартість: Безкоштовно

Основні можливості програми:

- Інструмент для створення курсів
- Комплексні курси з протидії відмиванню коштів
- Спрощення групового навчання
- Практична організація оцінювання

2. isEazy:

Для організацій, що прагнуть створити унікальні навчальні курси з протидії відмиванню коштів, вартим уваги є навчальне програмне забезпечення isEazy. Відомо своїм інтуїтивно зрозумілим інструментом для авторської розробки, платформа спрощує процес створення курсів. Інтерактивні елементи, такі як вікторини та ігри, можуть бути легко інтегровані для підвищення зацікавленості та кращого закріплення знань.

Варто зазначити, що на опубліковані курси накладаються фірмові водяні знаки isEazy, але їх можна видалити, оформивши підписку на преміум-план.

Вартість: Безкоштовно

Основні можливості програми:

- Зручний інструмент для авторських розробок
- Інтеграція інтерактивних елементів

3. CourseLab

CourseLab пишається своїм авторським програмним забезпеченням для створення курсів, розробленим для спрощення створення курсів з протидії відмиванню коштів (ПВК) у середовищі, що виключає потребу в програмуванні, за принципом «Що бачиш, те й отримуєш». Ця платформа дозволяє користувачам створювати курси на основі слайдів, що відображаються у вигляді візуальної презентації на пристроях працівників. Крім того, CourseLab пропонує безліч шаблонів для електронного навчання, що позбавляє необхідності починати створення курсу з чистого аркуша.

Розуміючи потенційну одноманітність теми відмивання коштів, програмне забезпечення дозволяє включати мультимедійні елементи, такі як зображення, відео та вікторини для підвищення цікавості до курсу.

Тим не менш, важливо зазначити, що навігація в цьому конкретному навчальному програмному забезпеченні з протидії відмиванню коштів може становити певну складність. Інтерфейс схожий на Microsoft Word, з безліччю функцій і кнопок, що може вимагати певного періоду акліматизації для користувачів.

Вартість: Вартість CourseLab починається від 229 євро.

Основні можливості програми:

- CourseLab пропонує зручний інструмент для авторських розробок за принципом «Що бачиш, те й отримуєш», який спрощує створення курсу.
- Шаблони для дистанційного навчання: платформа пропонує різноманітну колекцію шаблонів для електронного навчання, що спрощує процес створення контенту.
- Підтримка мультимедіа: CourseLab підтримує органічну інтеграцію мультимедійних елементів – зображень, відео та вікторин.

4. EasyWebinar:

EasyWebinar – це переконливий варіант програмного забезпечення для навчання з протидії відмиванню коштів, що є оптимальним для організацій, метою яких є ознайомлення слухачів зі схемами відмивання коштів у форматі вебінарів. На відміну від звичайного програмного забезпечення для проведення вебінарів, EasyWebinar гарантує бездоганні презентації з ідеальним піксельним зображенням, забезпечуючи при цьому відсутність затримок та візуальних спотворень. Крім того, програмне забезпечення дозволяє призначати до чотирьох ведучих і модераторів одночасно, що сприяє колективним навчальним ініціативам у сфері ПВК.

Крім того, EasyWebinar підтримує функції запису відео з екрану та його зберігання, що надає учасникам можливість переглядати раніше записані заняття в зручний для них час для закріплення розуміння концепцій відмивання коштів.

Вартість: Цінова модель EasyWebinar починається від 72 євро.

Основні переваги програми:

- EasyWebinar забезпечує бездоганні презентації вебінарів з ідеальним піксельним зображенням, що сприяє залученню учасників.
- Кілька хостів: Програмне забезпечення дозволяє підключати до чотирьох ведучих і модераторів одночасно, що сприяє колективним навчальним заходам з ПВК.
- EasyWebinar підтримує функції запису відео з екрану та його зберігання, що дозволяє учасникам переглядати записані заняття у зручний для них час.

5. Traliant:

Traliant відома своїми цікавими інтерактивними навчальними програмами, розробленими з урахуванням вимог комплаєнсу, що також сприяють створенню умов для продуктивної роботи. Метою навчальної програми з протидії відмиванню коштів на платформі є забезпечити навчальні групи всебічними знаннями про відмивання коштів – від виявлення до запобігання. Курси представлені у відеоформаті з додаванням інтерактивних сегментів, завдань для електронного навчання та оцінювання, що в сукупності поліпшує залученість учасників та закріплення знань.

Відмінною рисою Traliant є універсальна доступність курсів на всіх пристроях у поєднанні з можливістю кастомізації для узгодження з політикою та брендингом організації.

Вартість: інформація доступна за запитом

Основні переваги програми:

- Відео-навчання з ефектом занурення
- Інтерактивні компоненти та оцінювання
- Доступність на різних пристроях
- Можливість налаштування змісту курсу

6. VinciWorks:

VinciWorks пропонує широкий спектр інтерактивних навчальних модулів з протидії відмиванню коштів, що можуть бути адаптовані до потреб навчальних груп і є доступними у зручний для них час. Платформа містить курси, що висвітлюють основні принципи протидії відмиванню коштів, а також нормативно-правові акти, спрямовані на захист бізнесу від ризиків відмивання коштів.

Крім того, слухачам пропонується розглянути реальні сценарії і випадки з метою формування практичного розуміння механізмів відмивання коштів.

Навчальні курси з протидії відмиванню коштів від VinciWorks легко налаштовуються за допомогою конструктора курсів. Додатковим стимулом є отримання сертифіката одразу після завершення курсу.

Вартість: інформація доступна за запитом

Основні переваги програми:

- Можливість налаштування навчальних модулів з протидії відмиванню коштів
- Зручний конструктор курсів
- Отримання сертифіката одразу після завершення курсу

7. Банківський навчальний центр:

Банківський навчальний центр є безцінним ресурсом для проведення навчальних курсів з протидії відмиванню коштів, що задовольняє різноманітні потреби установ, які прагнуть відповідати вимогам у сфері протидії відмиванню коштів. Платформа пропонує навчальні модулі, що охоплюють фундаментальні концепції відмивання коштів, процеси належної перевірки клієнтів, протоколи обміну інформацією тощо.

Банківський навчальний центр пропонує гнучкість у виборі форматів навчання, що включають вебінари, очні семінари, онлайн-курси та конференції. Також доступні офлайн-матеріали, що забезпечують доступ до важливої інформації навіть без підключення до Інтернету.

Вартість: інформація доступна за запитом

Основні переваги програми:

- Комплексні навчальні курси з протидії відмиванню коштів
- Різноманітні варіанти формату навчання, що включають вебінари та офлайн-матеріали.

За результатами оцінки, **EdApp** вирізняється як найбільш економічно вигідна платформа дистанційного навчання, що пропонує широкий спектр навчальних курсів з питань ПВК/ФТ, змішані навчальні ресурси та інтуїтивно зрозумілий інструмент для створення курсів. Однак інші платформи пропонують унікальні функції, такі як інтерактивне відео-навчання від Traliant, налаштовувані навчальні модулі з ПВК від VinciWorks, гнучкі формати навчання від Банківського навчального центру та інструмент для створення курсів за принципом «Що бачиш, те й отримуєш» від CourseLab. Таким чином, оптимальна система організації навчання має включати найкращі можливості кожної платформи, забезпечуючи технологічну гнучкість, захищеність та оптимальний дизайн за критерієм ціна/якість.

V

Вимоги та процес сертифікації посадових осіб приватного сектора у сфері ПВК/ФТ

Створення новаторської програми національної сертифікації має низку переваг:

- Підвищення кваліфікації: сертифіковані фахівці володіють комплексним набором навичок, що відповідають галузевим вимогам.
- Галузеве визнання: сертифікація стає знаком довіри і служить фахівцям рекомендацією для роботодавців і клієнтів.
- Високі стандарти регулювання: перевагою для установ є дотримання сертифікованими працівниками нормативних вимог, що зменшує юридичні та репутаційні ризики.

Проект реалізується у два взаємопов'язані етапи:

Етап 1. Підготовка. Формування Стратегічної команди (включає представників регуляторних органів, правоохоронних органів, підрозділів з ПВК/ФТ та відповідних зацікавлених сторін):

- Розгляд цього звіту.
- Взаємодія із зацікавленими сторонами та партнерами.
- Розробка остаточної навчальної програми, змісту та структури сертифікації.
- Здійснення нагляду за впровадженням системи сертифікації.

Етап 2. Інтеграція з національною стратегією:

- Collaboration with relevant ministries and agencies to seamlessly integrate the certification system into Ukraine's broader strategy for combating money laundering and terrorist financing.
- Creating specialized NRA and MER taskforces/working groups that may also oversee the necessity for development of curriculum or any other amendments to the certification system.

Етап 3. Вибір моделі сертифікації. Partnering with external certification providers and developing homegrown Accreditation programme:

- Розробка спеціальної навчальної програми з урахуванням місцевих потреб, що також відповідає світовим стандартам.
- Співпраця з визнаними міжнародними сертифікаційними та/або навчальними організаціями з метою забезпечення можливості спеціалізованої сертифікації.
- Створення місцевої системи акредитації під орудою зацікавлених сторін в Україні.
- Навчання місцевих освітян для керування системою акредитації, що має забезпечити економічність та залучення місцевих кадрів.

Етап 4. Реалізація пілотного етапу:

- Пілотне впровадження системи сертифікації за участю групи відібраних учасників з метою моніторингу ефективності і зручності використання платформи та залучення учасників і збору відгуків для вдосконалення.
- Вдосконалення системи сертифікації, навчального контенту і платформи на основі результатів пілотного етапу. Забезпечення оперативного реагування на нові виклики та тенденції у сфері ПВК/ФТ.

Етап 5. Підвищення обізнаності:

- Розробка стратегії інформування посадових осіб у державному секторі про переваги системи сертифікації у сфері ПВК/ФТ.
- Висвітлення відповідності національним та міжнародним цілям у сфері ПВК/ФТ.

Етап 6. Забезпечення стабільної якості та стійкості:

- Створення механізмів для забезпечення стабільної якості, її оцінювання та адаптації системи сертифікації.
- Сприяння стійкості шляхом постійного залучення зацікавлених сторін та регулярного оновлення.

Висновок

Створення надійної програми національної сертифікації є не просто важливим – воно є вкрай необхідним для ефективної протидії фінансовим правопорушенням. На тлі післявоєнного відновлення ця ініціатива набуває ще більшого значення. Вона не лише сприяє фінансовій безпеці країни, але й демонструє рішучість України відновити довіру і стати надійним, інноваційним, цілеспрямованим та мудрим глобальним партнером. Застосовуючи такий далекоглядний підхід, Україна може стати переконливим прикладом для інших країн, що стикаються з подібними викликами, підкреслюючи силу співпраці, адаптивності та непохитності у боротьбі з фінансовими злочинами.

Звіт підкреслює відданість України подоланню перешкод, які створюють відмивання коштів та фінансування тероризму. Ретельний підхід проєкту, починаючи з розробки початкової навчальної програми та формування Стратегічної групи і завершуючи інтеграцією до національної стратегії і добре структурованим пілотним етапом, засвідчує відданість України досягненню як короткострокової ефективності, так і довгострокової стійкості.

ВІДНОВЛЮЄМО УКРАЇНУ РАЗОМ

Впровадження системи
національної сертифікації
з питань дотримання
санкцій

Експертна підтримка Державної служби
фінансового моніторингу України.

Проєкт № ENI/2022/437-066

2023

Зміст

Передмова	58
Звернення до вищого керівництва	60
Контекст	61
Ключові висновки	64
I	
Огляд чинних законів, нормативно-правових актів та керівних принципів щодо санкцій	64
II	
Оцінка відповідних програм сертифікації у сфері ПВК/ФТ на основі їхньої популярності, визнання та ефективності	67
III	
Аналіз цінової політики та роз'яснення вимог і процесу сертифікації	69
Висновок	72

Передмова

Громадська організація «Мережа захисту національних інтересів» (далі – «Мережа»), що здійснює реалізацію проєкту технічної допомоги «Відновлення України разом: створення інклюзивної платформи для відродження України», ідентифікаційний номер ENI/2022/437-066 (далі – «Проєкт»), отримує фінансову підтримку від Європейського Союзу через Європейську Комісію (далі – «Замовник»).

Головною метою Проєкту ЄС є створення ефективної, інклюзивної та постійної експертної платформи в Україні. Ця платформа призначена для спільної розробки, просування та реалізації пропозицій, спрямованих на короткострокове та довгострокове відновлення. Ця робота передбачає систематичну взаємодію з ключовими зацікавленими сторонами на національному, регіональному та міжнародному рівнях.

Для реалізації євроінтеграційних прагнень України та приведення національного економічного ландшафту у відповідність до європейських стандартів необхідно вжити декілька важливих заходів. Ці заходи включають розробку державної політики санкцій та активізацію зусиль у боротьбі з фінансовими злочинами. Вирішення цих невідкладних завдань вимагає застосування превентивних і запобіжних заходів для підвищення прозорості української економіки.

У цьому контексті вирішального значення набуває ініціатива з розробки та впровадження системи національної сертифікації з питань дотримання санкцій. Очікується, що ця система значно підвищить рівень дотримання санкційних законів, нормативно-правових актів та керівних принципів фізичними та юридичними особами, що працюють у різних секторах української економіки. Крім того, цей проєкт є наріжним каменем для забезпечення постійного дотримання принципів, що лежать в основі санкційної політики України, та для посилення загальної ефективності національного та міжнародного режимів санкцій.

Для виконання цього проєкту 20 травня 2023 року було укладено Договір про надання послуг № 1/20-05-23 (далі – «Договір») з консультантом з питань ПВК/ФТ/ЗМЗ/санкцій Ілзе Знотиня (далі – «Консультант»).

Відповідно до положень Договору, Консультант провів комплексний огляд чинних законів, нормативних актів та рекомендацій щодо санкцій, оцінив наявні програми сертифікації, відібрав відповідних провайдерів освітніх послуг, проаналізував їхню цінову політику, надав роз'яснення щодо вимог і процесу сертифікації, а також підготував комплексний звіт з узагальненням результатів всіх етапів проєкту. До нього також увійшов заключний звіт, що містив висновки, отримані протягом усього періоду реалізації проєкту.

Крім того, Консультант провів оцінювання всіх доступних на ринку навчальних ініціатив з питань дотримання і застосування санкцій, що передбачають видачу сертифікатів після успішного завершення навчання. Це оцінювання було спрямовано на розробку рекомендацій щодо створення національної системи навчання та сертифікації у сфері санкцій.

У цьому звіті представлено рейтинг відповідних програм на основі таких показників, як популярність, визнання та ефективність. Він слугує є ввідним документом, що окреслює основні аспекти реалізації Проєкту ЄС. Подальші кроки будуть присвячені конкретним правовим та регуляторним аспектам, а також ходу реалізації та результатам проєкту.

Звернення до вищого керівництва

Україна докладляє значних зусиль для посилення протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ), протидії фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ) та забезпеченні дотримання санкцій. Це передбачає створення комплексної системи освіти, навчання та національної акредитації фахівців, задіяних у цій важливій сфері. У країні вже створено потужну платформу для безперервної освіти, зокрема, Академію ПФР. Ця академія відіграє основоположну роль у підготовці та підвищенні кваліфікації працівників підзвітних установ (ПУ), відповідальних за ПВК/ФТ, і її діяльність поширюється на державний сектор загалом. Однак вона не проводить навчання з питань санкцій.

Усвідомлюючи необхідність реформ і маючи на меті створити більш ефективну, сучасну, стійку та життєздатну систему, Україна прагне розробити та впровадити комплексну систему сертифікації з питань дотримання санкцій. Ця система покликана охопити як державний, так і приватний сектори у різних сегментах економіки, забезпечуючи дотримання вимог національних та міжнародних законодавчих і нормативно-правових актів у сфері санкційної політики.

Для досягнення цих цілей, сприяння доброчесності як у державному, так і у приватному секторі, підвищення компетентності та довіри до системи і водночас уникнення істотних інвестицій у розбудову незалежної системи акредитації та віртуальної інфраструктури організації навчання, Україна вивчає можливості співпраці з відомими та авторитетними організаціями, що спеціалізуються на навчанні та сертифікації.

Тим не менш, хоча відправна концепція партнерства з визнаними та авторитетними провайдерами послуг може здаватися перспективною, вкрай важливо ретельно зважити на потенційні недоліки. Такий підхід потенційно може призвести до надмірних витрат, виявитися у перспективі нежиттєздатним і лише частково ефективним у вирішенні різноманітних пов'язаних проблем.

Підсумок основних висновків:

- Було відібрано такі п'ять найкращих програм навчання та сертифікації, що пропонують комплексний навчальний план, сучасні методи викладання та авторитетну сертифікацію: Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS) – «Сертифікований спеціаліст з глобальних санкцій (CGSS)»; Міжнародна комплаєнс-асоціація (ICA) – «Поглиблений сертифікат ICA з управління санкційними ризиками»; програма «Сертифікований спеціаліст із санкцій» (CSS) Асоціації сертифікованих спеціалістів із санкцій (ACSS); «Спеціаліст із санкційного комплаєнсу» (SCS) Глобального інституту комплаєнсу; «Сертифікований керівник з глобального санкційного комплаєнсу» (CGSCLTM) Ліцензованого інституту професійної сертифікації.
- Кожна з цих програм має як унікальні переваги, так і певні недоліки. Обираючи програму, що найбільше відповідає їхнім потребам, потенційні учасники повинні мають враховувати такі фактори, як навчальний план програми, галузеве визнання, акредитація, складність іспитів та відповідність кар'єрним цілям.

Контекст

У 2017 році у звіті взаємного оцінювання Moneyval щодо України наголошувалося на критичній необхідності посилення підготовки фахівців у сфері протидії відмиванню коштів (ПВК), фінансуванню тероризму (ФТ) та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ЗМЗ) у рамках національної системи ПВК/ФТ. У звіті підкреслено важливість вдосконалення навчальних програм для правоохоронців, прокурорів і суддів та підтримання навчального потенціалу підрозділу фінансової розвідки України (ПФР).

З часу публікації цього звіту відбулися значні зміни у впровадженні стандартів Групи з протидії відмиванню коштів (FATF). Україна привела свої нормативні акти у відповідність до Директив Європейського Союзу (ЄС) у сфері ПВК/ФТ. Однак найбільш значущою та тривожною подією стало незаконне, неспровоковане та невинуватене повномасштабне військове вторгнення Російської Федерації в Україну в лютому 2022 року.

Цей акт агресії викликав глобальну реакцію: близько 50 країн світу запровадили санкції проти Росії, що ознаменувало так звану «санкційну революцію». Крім того, нові санкції було введено проти Білорусі та Ірану через їхню участь у російській агресії. Лідерами у впровадженні цих санкцій є такі країни, як США, Велика Британія, Канада, Японія та різні країни Європейського Союзу. Натомість сім країн, зокрема Аргентина, Південна Корея, Сербія, Тайвань, Туреччина, Філіппіни та Чилі, запровадили мінімальні санкції, обмежившись лише одним видом. Слід зазначити, що 148 країн світу не запровадили жодних санкцій проти Росії. Серед них – країни Африки, Близького Сходу, Азії (за винятком Японії, Філіппін і Тайваню) і Південної Америки (за винятком Аргентини і Чилі).

У відповідь на поточну кризу Україна, керуючись українським законодавством, запровадила власні санкції проти Росії. Ці санкції спрямовані проти фізичних та юридичних осіб, діяльність яких становить загрозу національній безпеці та суверенітету України. Заходи включають арешт активів, обмеження на переказ коштів за кордон, анулювання ліцензій тощо. Хоча на початку санкційний процес розвивався поступово, з часом він набрав обертів: Президент України підписав понад сорок санкційних пакетів, спрямованих проти тисяч фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з війною Росії проти України. На додаток до персональних санкцій, Україна запровадила секторальні санкції, спрямовані на конкретні сегменти економіки. Та-

кож було вжито законодавчих заходів, спрямованих на обмеження впливу Росії, зокрема ухвалено нормативно-правові акти, що обмежують або забороняють діяльність пов'язаних з Росією суб'єктів у різних секторах, зокрема у сферах культури, засобів масової інформації, фінансових послуг і податкових пільг.

Попри запроваджені санкції, Росія продемонструвала стійкість і здатність адаптуватися до міжнародного тиску. Росії вдалося підтримати свою економіку і продовжувати агресивні дії в Україні, розробляючи способи обходу обмежень, такі як паралельний імпорт і співпраця з країнами, що не беруть участі в санкціях. Росія продовжує отримувати доходи від продажу енергоресурсів, мінеральних добрив, алмазів і кольорових металів.

Щоб посилити тиск на Росію і змусити її відповідати за завдані збитки, Україна та її союзники мають посилити чинні санкції, ретельно стежити за їхнім дотриманням, а також розробити механізми передачі активів Росії в Україні. У цьому контексті першочергового значення набуває належна підготовка українських посадовців та представників приватного сектора, що займаються питаннями ПВК/ФТ та забезпеченням дотримання санкцій.

На сьогоднішній день бракує формалізованих можливостей навчання з питань санкцій для фахівців, що займаються фінансовим моніторингом, комплаєнсом, наглядом та розслідуваннями. Хоча Академія проводить навчання з питань ПВК/ФТ, воно не охоплює питання санкцій. Як наслідок, створення системи організації навчання з питань ПВК/ФТ/ЗМЗ для Національної програми сертифікації стало ключовим рішенням для вдосконалення системи ПВК/ФТ в Україні. Ця ініціатива має на меті забезпечити комплексне та сучасне навчання, що відповідає міжнародним стандартам та практичним реаліям санкцій в Україні.

Крім того, реалізація цієї програми сприятиме внесенню законодавчих змін для приведення України у відповідність до Рекомендацій 6 та 7 FATF. Відповідно до Звіту за результатами 5-го раунду взаємної оцінки України (ЗВО) та 2-го додаткового звіту у червні 2020 року, ці рекомендації залишаються виконаними частково через недоліки у застосуванні міжнародних стандартів щодо цільових фінансових заходів.

Очевидною є відсутність варіантів навчання, сертифікації та індивідуального розвитку. Створення такої програми забезпечить відповідність українського законодавства своїй меті, що дозволить українським посадовцям ефективно комунікувати на міжнародному рівні про необхідність санкцій для припинення війни, що триває. Крім того, це сприятиме збільшенню ресурсів для санкційних зусиль, вирішенню поточної нестачі кадрового й експертного потенціалу, зокрема в нефінансовому секторі. Крім того, це сприятиме обміну інформацією, обробці та обміну розвідувальними даними, типологіями та «червоними прапорцями», пов'язаними з ухиленням від санкцій, з активним залученням приватного сектора до цих вкрай важливих зусиль.

Ключові висновки

I

Огляд чинних законів, нормативно-правових актів та керівних принципів щодо санкцій.

Огляд чинних законів, нормативно-правових актів та керівних принципів щодо санкцій виявляє складну картину. Санкції, відповідно до принципів міжнародного публічного права, – це комплекс обмежувальних заходів, що запроваджуються або міжнародними організаціями, або окремими державами. Ці заходи можуть застосовуватися як до фізичних, так і до юридичних осіб, а також до інших визначених суб'єктів. Головна мета санкцій – викликати зміни у поведінці держав, регіонів або інших суб'єктів, що в кінцевому підсумку має на меті забезпечити або відновити умови миру, безпеки та дотримання принципу верховенства права. Варто зазначити, що в своїй основі санкції мають не каральний, а скоріше превентивний характер з метою запобігти потенційному погіршенню ситуації.

Санкції знаходять прояв у багатьох різноманітних формах і охоплюють різні сфери, як от:

- Фінансові обмеження
- Цивільно-правові обмеження
- Обмеження на в'їзд
- Перешкоди для обігу предметів стратегічного значення та різноманітних товарів
- Обмеження на надання послуг, пов'язаних з туризмом.

Центральним елементом санкційної архітектури в Україні є Закон України «Про санкції», підписаний 14 серпня 2014 року. Цей законодавчий наріжний камінь виконує життєво важливу функцію захисту національних інтересів, безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України і водночас боротьби зі злом тероризму. Режим санкцій України включає як секторальні, так і персональні санкції. Секторальні санкції ретельно розроблені для боротьби з конкретними галузями або видами діяльності, тоді як персональні санкції спрямовані проти фізичних та юридичних осіб. Такий багатогранний підхід охоплює заходи, що включають заморожування активів, заборони на в'їзд і торговельні обмеження. Головною метою цього законодавчого акта є створення високоефективного апарату реагування на загрози національній безпеці та інтересам України, зокрема терористичні акти. Ця система також містить положення щодо контролю та оскарження санкцій.

Для забезпечення дотримання цих санкцій відповідні органи влади України ретельно вивчають пропозиції щодо санкцій. Щодо порушників можливе внесення до санкційних списків, притягнення до кримінальної відповідальності та застосування широкого спектру покарань, що відповідають їхнім діям. До юридичних осіб може бути застосовано штрафи, конфіскацію активів або забор'язання щодо відшкодування збитків. Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами у рамках спільних зусиль, спрямованих на посилення санкцій проти Росії та запобігання будь-яким спробам їхнього обходу. Надзвичайно важливо, що Міжнародна робоча група щодо санкцій проти Росії, ініційована Президентом Володимиром Зеленським, стає ключовою силою у розробці інноваційних стратегій та механізмів.

Станом на 27 липня 2023 року було запроваджено Державний реєстр санкцій як централізоване сховище інформації щодо санкцій, запроваджених Україною. Цей життєво важливий реєстр має на меті прискорити ефективне застосування санкцій, мобілізуючи колективні зусилля різних зацікавлених сторін, зокрема нотаріусів, фінансових установ та державних органів.

The authority to institute sanctions is vested in an array of entities, encompassing:

- The United Nations Security Council (UNSC) [Зведений список санкцій, затверджений Радою Безпеки Організації Об'єднаних Націй Європейський Союз](#)
- Європейський Союз
[Карта санкцій ЄС](#)
[Зведений перелік фінансових санкцій](#)
[Офіційний вісник](#)
- Other international organizations, such as the Organisation for Security and Cooperation in Europe
- Окремі держави (передусім США, Велика Британія, Канада, Японія, Австралія).

Санкції ЄС, зумовлені відданістю принципам безпеки та миру, є складовою Спільної зовнішньої і безпекової політики ЄС. Держави-члени колективно схвалюють ці санкції для вирішення певних регіональних конфліктів, викликів і тематичних проблем, таких як тероризм. Правова основа санкцій ЄС закріплена у Главі 2 Розділу V Договору про Європейський Союз та статті 215 Договору про функціонування Європейського Союзу. Імплементация санкцій ЄС відбувається через регламенти та рішення Ради ЄС. Повну інформацію про санкції ЄС можна знайти на інтерактивній «Карті санкцій», де пропонується точний аналіз характеру санкцій, прямі посилання на відповідні правові документи, надійний механізм пошуку, а також вичерпні роз'яснення щодо чинних обмежувальних заходів.

ЄС також веде «Зведений перелік фінансових санкцій», що містить додаткові рекомендації. Важливо підкреслити, що в той час як «Зведений перелік» і «Карта санкцій» слугують консультативними інструментами, єдиними юридично зобов'язальними публікаціями є ті, що містяться в Офіційному віснику ЄС. Найголовніше те, що, оскільки всі санкції, запроваджені ООН, знаходять своє відображення в законодавстві ЄС, «Зведений перелік» ЄС включає фінансові обмеження, запроваджені як ЄС, так і ООН, тим самим надаючи їм обов'язкового статусу на всій території під юрисдикцією ЄС. Додаткову детальну інформацію про обмежувальні заходи ЄС можна знайти на офіційних веб-сайтах Європейської Комісії, Ради ЄС та Європейської служби зовнішньої діяльності.

Санкції ООН, основною метою яких є протидія загрозам міжнародному миру та безпеці, що включають тероризм, розповсюдження зброї масового знищення та інші серйозні порушення міжнародного права, запроваджуються Радою Безпеки ООН відповідно до Глави VII Статуту ООН. Ці санкції мають для Латвії безпосередню юридично зобов'язальну силу і та інтегруються до законодавства ЄС через імплементаційні правові інструменти. Більш детальну інформацію про санкції ООН можна отримати на офіційному веб-сайті Ради Безпеки.

Тлумачення та застосування санкцій керуються різними міжнародними нормами і найкращими практиками, зокрема такими, як:

- [FATF International Best Practices: Targeted Financial Sanctions Related to Terrorism and Terrorist Financing \(Recommendation 6\)](#)
- [FATF Guidance: The Implementation of Financial Provisions of United Nations Security Council Resolutions to Counter the Proliferation of Weapons of Mass Destruction](#)
- [European Commission Guidance for EU Operators: Implementing enhanced due diligence to shield against Russia sanction circumvention.](#)
- [Sanctions systems and controls: firms' response to increased sanctions due to Russia's invasion of Ukraine. Good and poor practice](#)
- [EU Best Practices for the effective implementation of restrictive measures](#)
- [New elements on the notions of ownership and control and the making available of funds or economic resources](#)
- [The Wolfsberg Group Guidance on Sanctions Screening](#)

II

Оцінка відповідних програм сертифікації з питань ПВК/ФТ на основі їхньої популярності, визнання та ефективності.

Спектр навчальних програм з питань санкцій не такий широкий і різноманітний, як у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ), де доступна ціла низка варіантів різних сертифікаційних пропозицій.

Традиційні провайдери освітніх послуг, як правило, дотримуються моделі, основаній на здійсненні одноразового попереднього платежу за процес сертифікації. Цей платіж включає в себе навчальні матеріали, доступ до додаткових ресурсів та можливості налагодження контактів. Крім того, підтримання чинності сертифікації вимагає щорічно поновлювати членство, хоча це часто пов'язано зі значними витратами.

Оцінка кількох програм навчання та сертифікації з питань санкцій виявила три чіткі характеристики, що їх відрізняють. Ці характеристики включають всесвітнє визнання сертифіката, ступінь, до якого навчальна програма охоплює розвиток санкційного ландшафту станом на 2022 і 2023 роки, а також те, чи є програма надміру орієнтованою на певний регіон, насамперед на США. Крім того, слід зазначити, що жодна з сертифікаційних програм не охоплює питання стосунків з країнами, що не приєдналися до західних економічних санкцій, особливо після початку війни Росії проти України. Це особливо актуально для таких регіонів, як Азія, Африка та більша частина Південної Америки, зокрема в питаннях щодо автономних санкцій, товарів подвійного призначення, управління фондами та торгівлі з такими країнами, як Китай. Схоже, що провайдери обережно підходять до цих складних питань.

Оцінка наявних навчальних програм з питань санкцій дозволила визначити наступні п'ять найкращих програм навчання та сертифікації:

- Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS)
- Сертифікований спеціаліст з глобальних санкцій (CGSS);
- Міжнародна комплаєнс-асоціація (ICA) – Поглиблений сертифікат ICA з управління санкційними ризиками;
- Асоціація сертифікованих спеціалістів із санкцій (ACSS) – Сертифікований спеціаліст із санкцій (CSS)
- Спеціаліст з дотримання санкцій (SCS) Глобального інституту комплаєнсу (GCI));
- Ліцензований інститут професійної сертифікації – Сертифікований лідер з питань дотримання глобальних санкцій (CGSCL).

Навчальні програми від різних провайдерів

Організація	Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS)	Міжнародна комплаєнс-асоціація (ICA)	Асоціація сертифікованих спеціалістів із санкцій (ACSS)	Глобальний інститут комплаєнсу (GCI)	Ліцензований інститут професійної сертифікації
Сертифікат	Сертифікований спеціаліст з глобальних санкцій (CGSS)	Поглиблений сертифікат ICA з управління санкційними ризиками	Сертифікований спеціаліст із санкцій (CSS)	Спеціаліст із дотримання санкцій (SCS)	Сертифікований лідер з питань дотримання глобальних санкцій (CGSCL)
	<p>1. Управління та забезпечення дотримання</p> <ul style="list-style-type: none"> Історія санкцій та мета санкцій Хто накладає санкції? Хто підпадає під санкції? Види санкцій Наслідки недотримання Включення дотримання санкцій до програми комплаєнсу, оцінювання ризиків і навчання співробітників <p>Методи ухилення від санкцій</p> <ul style="list-style-type: none"> Методи ухилення: загальні прийоми Приховування бенефіціарної власності <p>4. Належна перевірка дотримання санкцій</p> <ul style="list-style-type: none"> Проведення належної перевірки дотримання санкцій <p>5. Санкційний скринінг</p> <ul style="list-style-type: none"> Санкційний скринінг Інформаційні технології Регуляторні питання Перевірка імені Перевірка платежів Вирішення проблем, пов'язаних з перевіркою імен та платежів Перевірка торгівельної діяльності <p>6. Розслідування щодо дотримання санкцій і заморожування активів</p> <ul style="list-style-type: none"> Проведення розслідувань Аналіз відповідних джерел інформації Виявлення та блокування (або заморожування) активів 	<p>1. Глобальна архітектура санкцій – політичний, правовий контексти і контекст реалізації</p> <ul style="list-style-type: none"> Чому санкції важливі? Політика санкцій як зовнішньополітичний інструмент Правовий контекст і сфера застосування Коллективна архітектура економічних санкцій Санкції – вплив і наслідки Нові політичні виклики і питання правомірності <p>2. Розширення санкцій – інструмент змін</p> <ul style="list-style-type: none"> Контекст впровадження – розвиток можливостей фінансових інструментів у відповідь на загрози міжнародній безпеці. Санкції проти Росії Посилення глобальних санкцій типу «списку Магнітського» Недержавні терористи – ІДІЛ Взаємозв'язок між санкціями та збільшенням кількості випадків піратства та викрадення з метою отримання викупу Система боротьби з фінансуванням розповсюдження ЗМЗ – санкції проти виробництва хімічної, біологічної, радіологічної та ядерної зброї <p>3. Санкції США – сфера юрисдикції, роль Конгресу та тенденції у практиці застосування</p> <ul style="list-style-type: none"> Юрисдикційне охоплення санкцій США Запровадження санкцій США: роль Конгресу Глобальне охоплення правоохоронними органами США <p>4. Скасування санкцій, спільний комплексний план дій щодо Ірану та нові розбіжності в політиці санкцій ЄС та США</p> <ul style="list-style-type: none"> Політичний процес зняття та повернення санкцій Політична невизначеність щодо тривалості послаблення санкцій – призупинення та розсинхронізація режимів санкцій Спільний комплексний план дій щодо Ірану – турбулентний і непередбачуваний шлях Підготовка до постсанкційного періоду <p>5. Формування контрольного середовища</p> <ul style="list-style-type: none"> Регуляторні очікування Визначення юрисдикцій, видів діяльності та відносин, пов'язаних з підвищеним ризиком Оцінка ризиків фінансування торгівлі та санкцій Внутрішні зони підвищеного ризику – методи ухилення <p>6. Скринінг відповідей і робота з факторами контролю та власності</p> <ul style="list-style-type: none"> Роль і важливість механізмів санкційного скринінгу Механізми санкційного скринінгу як відповідь на секторальні санкції Прозорість, контроль і власність <p>7. Ліцензування і допустимі платежі</p> <ul style="list-style-type: none"> Ліцензування Гуманітарні фактори та підходи до ліцензування Гуманітарні товари подвійного призначення – ситуація в Сирії Санкції проти Північної Кореї та діяльність НУО <p>8. Управління замороженими активами, врегулювання інцидентів та самостійне інформування</p> <ul style="list-style-type: none"> Міжнародне значення замороження активів і «невідкладно» Визначення коштів та інших активів, що підлягають заморожуванню Звітування про заморожені активи 	<p>1. Види режимів санкцій, заборони та наслідки</p> <ul style="list-style-type: none"> Визначення і категорії санкцій Загальні заборони і винятки Вплив і непередбачувані наслідки <p>2. Ініціатори та об'єкти санкцій: міжнарод-на арена</p> <ul style="list-style-type: none"> Санкції ООН. Огляд і правова основа Санкції ООН. Включення до списку, процес, виключення зі списку Як розуміти резолюції РБ ООН Санкції ЄС. Огляд і правова основа Включення до списку, процес, виключення зі списку Забезпечення дотримання <p>3. Ініціатори та об'єкти санкцій: в центрі уваги США</p> <ul style="list-style-type: none"> Правова база США Закони, укази і нормативні акти Управління контролю за іноземними активами (OFAC) Хто зобов'язаний виконувати вимоги? Ключові програми та цілі Види санкцій, винятків і ліцензій <p>4. Основні компоненти програм дотримання санкцій</p> <ul style="list-style-type: none"> П'ять компонентів програми дотримання санкцій OFAC Належна перевірка клієнта та правило 50% OFAC Аспекти дотримання у конкретних галузях <p>5. Роль технологій, перевірки скринінгу за списками та інших операційних процесів</p> <ul style="list-style-type: none"> Технології та принципи і визначення перевірки скринінгу та Вольфсбер-зькі настанови Інструмен-ти санкційного скринінгу: загальні функції Процес санкційного скринінгу і санкційні списки Інші операційні питання: заморожування, звітування, договірні положення та ліцензії. <p>6. Забезпечення дотримання, розслідування та ухилення від санкцій</p> <ul style="list-style-type: none"> Розслідування та забезпечення дотримання з боку OFAC Взаємодія з іншими відомствами Внутрішні розслідування та добровільне самовикриття Ухилення від санкцій у фінансово-му та інших секторах 	<p>1. Що таке санкції та протидія фінансуванню розповсюдження ЗМ.</p> <ul style="list-style-type: none"> Що таке ембарго? Хто вводить санкції (Рада Безпеки ООН, Європейський Союз, США, Велика Британія, Австралія) Види санкцій (комплексні, секторальні, цільові, глобальні правозахисні) Наслідки недотримання Боротьба з фінансуванням розповсюдження ЗМЗ: огляд, зобов'язання, оцінка ризиків, індикатори ризику і типології <p>2. Міжнародний контекст</p> <ul style="list-style-type: none"> Санкції ООН Санкції ЄС Санкції Великої Британії Управління контролю за іноземними активами (OFAC) Австралійський «Акт про автономні санкції» Роль урядів і регуляторів Роль фінансових установ <p>3. Процеси</p> <ul style="list-style-type: none"> Супровід нових клієнтів – відкриття рахунку (автоматична / ручна перевірка імені за санкційним списком, співставлення рейтингів або алгоритмів у системі, дельта-файли та документація) Підтвержені міжбанківські повідомлення (SWIFT) <p>4. Системи</p> <ul style="list-style-type: none"> Комп'ютеризовані методики проведення аудиту (CAAT). Внутрішні списки системи. Алгоритми санкційного скринінгу та зменшення кількості помилкових сигналів. Вольфсберзькі настанови щодо санкційного скринінгу. <p>5. Звітування</p> <ul style="list-style-type: none"> Структура звіту про порушення Тлумачення звітів про порушення 	<p>1. Вступ і огляд</p> <ul style="list-style-type: none"> Введення до глобальних санкцій Глобальна система санкцій Охоплення санкцій Оцінка ризиків та управління <p>2. Санкції РБ ООН</p> <ul style="list-style-type: none"> Ознайомлення з санкціями РБ ООН Характер санкцій РБ ООН Санкції Ради безпеки ООН: цільові країни Резолюції та конвенції <p>3. Санкції США проти Росії</p> <ul style="list-style-type: none"> Ознайомлення з санкціями США проти Росії. Еволюція санкцій США Санкції США проти Росії: Закон «Про протидію противникам США шляхом запровадження санкцій» (CAATSA). Санкції США проти Росії: CAATSA 2 Визначення CAATSA. Санкції США проти Росії: Указ 14024. Олігархи та довірені особи. <p>4. Санкції ЄС і Великої Британії проти Росії</p> <ul style="list-style-type: none"> Ознайомлення з санкціями ЄС і Великої Британії проти Росії Санкції ЄС Санкції та ухилення від санкцій Сповідження та «червоні прапорці» <p>5. Інші основні західні санкційні режими</p> <ul style="list-style-type: none"> Ознайомлення з іншими основними західними санкційними режими Інші основні західні режими санкцій: Іран Інші основні західні санкційні режими: Північна Корея та Сирія Інші основні західні санкційні режими: Білорусь Інші основні західні санкційні режими: Куба, Венесуела <p>6. Торгівля і права людини</p> <ul style="list-style-type: none"> Введення до торгівлі та прав людини. Торгівельні санкції Відмивання коштів у сфері торгівлі та адміністративний контроль за експортом Санкції проти Китаю та глобальний «закон Магнітського» <p>7. Оцінка санкційних ризиків</p> <ul style="list-style-type: none"> Введення до оцінки санкційних ризиків Прямі та непрямі ризики Оцінка санкційних ризиків: ризики вищого порядку <p>8. Санкційний скринінг</p> <ul style="list-style-type: none"> Введення до санкційного скринінгу. Санкційний скринінг: списки Хто і що є об'єктом скринінгу Прозорість платежів <p>9. Належна перевірка клієнта</p> <ul style="list-style-type: none"> Введення до належної перевірки клієнта. Належна перевірка клієнта, частина 1. Належна перевірка клієнта, частина 2. <p>10. Система управління</p> <ul style="list-style-type: none"> Введення до системи управління Структура управління OFAC Структура політики та деталі

III

Аналіз цінової політики та роз'яснення вимог і процесу сертифікації.

Серед авторитетних і вартісних варіантів ICA виділяється як найкращий вибір, пропонуючи широку і добре розроблену навчальну програму, що робить її ідеальною для тих, хто готовий інвестувати у всебічну освіту. Крім того, варто звернути увагу на програму CGSCL Ліцензованого інституту професійної сертифікації з огляду на її помірну вартість і сучасний навчальний план, що забезпечує відмінний баланс між вартістю та якістю.

І ICA, і CGSCL добре підходять європейським фахівцям у сфері протидії фінансовим злочинам, оскільки надають всебічну інформацію про санкції та вирішення проблем регулювання у Європі. Однак сертифікат CSGG від ACAMS залишається популярним, оскільки визнає сертифікат «Сертифікований спеціаліст з протидії відмиванню коштів» (CAMS). Варто зазначити, що сертифікат CSGG Асоціації сертифікованих спеціалістів із санкцій (ACSS), хоча і має широке охоплення, є відносно новим і може не користуватися широким визнанням.

ACAMS пропонує коротшу програму самостійного навчання з практичним акцентом на забезпеченні дотримання санкцій, тоді як ICA пропонує більш широку і поглиблену навчальну програму, що включає політичні і правові аспекти. ACAMS має нижчий початковий внесок за проходження курсу, але вищий щорічний членський внесок.

І ACAMS, і ICA є авторитетними програмами, що надають цінні знання у сфері дотримання санкцій. Порівнюючи їх з програмами з меншими фінансовими вимогами та легшими іспитами, важливо враховувати співвідношення між вартістю та глибиною отриманих знань. Хоча початкові витрати на ACAMS та ICA можуть бути вищими, вони пропонують всебічне та визнане навчання, що робить їх гідним вибором для осіб, що прагнуть здобути міцний фундамент у сфері дотримання санкцій. Зрештою, інвестиції в ці авторитетні програми можуть дати кращі кар'єрні перспективи і глибше розуміння цієї критично важливої сфери.

Назва	Формат	Оцінювання	Вартість
ICA Поглиблений сертифікат з управління санкційними ризиками	Онлайн-навчання на вимогу. Навчальні посібники. Семінари. Підготовка до завдання. 6 місяців.	1. Один онлайн-іспит у формі завдань множинного вибору на основі сценарію. 2. Одне письмове дослідження.	2145 євро + щорічний членський внесок ICA (136-266 євро)
ACAMS CGSS	Онлайн, самостійне навчання	3,5-годинне онлайн-тестування з множинним вибором (переатестація що 3 роки)	1870 євро + щорічний членський внесок ACAMS (317 євро)
ACSS CSS	Онлайн, самостійне навчання. Для допуску до іспиту CSS кандидати мають набрати щонайменше 40 кваліфікаційних кредитів, що нараховуються за поєднання освіти, професійного досвіду, наявності сертифікатів і пройденого навчання з питань санкцій.	106 питань з множинним вибором. 3 години на кожен розділ. Завдання кожного іспиту генеруються з єдиної бази даних і не бувають ідентичними.	1496 євро + внесок за повторну сертифікацію (що три роки) (188-282 євро)
GCI SCS	GCI SCS Онлайн, самостійна програма або програма під керівництвом акредитованого GCI тренера або навчального центра.	Онлайн-тестування, 50 тестових завдань з множинним вибором. 1 година	468 євро + щорічний членський внесок (93 євро)
Chartered Institute of Professional Certifications CGSCL	Онлайн, самостійне навчання, доступ до вебінарів тощо.	Онлайн-тестування, 50 тестових завдань з множинним вибором, можливість перескладання іспиту необмежену кількість разів без додаткової оплати	490 євро

Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS) – ACAMS має високу репутацію у сфері протидії відмиванню коштів та запобігання фінансовим злочинам і пропонує всесвітньо визнані сертифікати. Тому її сертифікат з дотримання санкцій має таку ж популярність, попри деякі помітні проблеми. По-перше, програма тяжіє в бік американського законодавства, що потенційно обмежує її актуальність за межами США. Хоча вона торкається різних аспектів санкцій, вона може не так глибоко охоплювати питання санкцій, як спеціалізовані програми. У ній безпосередньо не розглядаються останні санкції, а вартість сертифіката та членства може стати стримуючим фактором. Цей курс швидше сприяє повторенню матеріалу і, мабуть, є найбільш корисним для тих, хто вже має досвід роботи, пов'язаної із санкціями, оскільки зосереджується передусім на вмінні проводити порівняння та ініціювати дослідження з конкретних напрямів і тем.

Міжнародна комплаєнс-асоціація (ICA) – Поглиблений сертифікат з управління санкційними ризиками: ICA пропонує кілька варіантів, зокрема Сертифікат ICA з управління санкційними ризиками, що охоплює базові рівні санкційного комплаєнсу та управління, як от поглиблене дослідження санкцій, чи Поглиблений сертифікат ICA з управління санкційними ризиками, що охоплює політичні, правові та юрисдикційні аспекти, а також конкрет-

ні режими, як от санкції проти Росії та Ірану. Нарешті, Міжнародний диплом ICA з управління санкційними ризиками стане в нагоді фахівцям середнього та вищого рівня, що працюють у будь-якій галузі промисловості, зокрема у галузі міжнародної торгівлі, транспортній, фармацевтичній, нафтогазові галузях чи у галузі фінансових послуг, та обіймають посади керівників і менеджерів відділів та груп з питань санкцій. Для проходження цього курсу та отримання сертифікату необхідно мати Міжнародний поглиблений сертифікат ICA або три роки відповідного досвіду роботи. Оцінивши всі три варіанти, Поглиблений сертифікат ICA з управління санкційними ризиками здається таким, що можна рекомендувати як найбільш вигідний у порівнянні з іншими пропозиціями. Хоча сертифікати ICA з комплаєнсу мають широке визнання, програма вимагає додаткових вкладень, а успіх може залежати від рівня володіння мовою.

Асоціація сертифікованих спеціалістів із санкцій (ACSS) – «Сертифікований спеціаліст із санкцій» (CSS) є єдиною спеціалізованою програмою сертифікації із санкцій на ринку, що охоплює OFAC, ЄС, ООН тощо. Програма CSS пропонує всебічний підхід до санкцій, розглядаючи різні аспекти, такі як види санкцій, ініціатори та об'єкти санкцій, дотримання санкцій та його забезпечення і технології. Вона забезпечує баланс між шириною та глибиною й охоплює останні санкції, особливо ті, що були введені ООН, ЄС та США.

Глобальний інститут комплаєнсу (GCI) – «Сертифікат спеціаліста з дотримання санкцій» (SCS) забезпечує всебічне висвітлення питань санкцій та протидії фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, охоплюючи різні режими санкцій. Однак він не всюди має однакову репутацію, що зумовлює необхідність дослідження рівня довіри до нього. SCS прагне запропонувати глибоке розуміння різноманітних режимів санкцій, зокрема тих, що пов'язані з останніми подіями.

Ліцензований інститут професійної сертифікації – «Сертифікований спеціаліст із дотримання глобальних санкцій» (CGSCL) пропонує широке і глибоке дослідження санкцій, що охоплює санкції РБ ООН, США, ЄС, Великої Британії та інших основних західних режимів санкцій, а також аспекти торгівлі і прав людини. Однак він не всюди має однакову репутацію, тож вимагає ретельної оцінки його статусу.

Висновок

Впровадження Системи національної сертифікації дотримання санкцій має вирішальне значення для ефективної протидії сучасним фінансовим злочинам, особливо в контексті України, де ці інструменти міжнародної політики відіграють життєво важливу роль у зупиненні російської агресії. Застосовуючи такий далекоглядний підхід, Україна може стати переконливим прикладом для інших країн, що стикаються з подібними викликами, підкреслюючи силу співпраці, адаптивності та стійкості у боротьбі з фінансовими злочинами.

Хоча Україна розглядає можливість залучення зовнішніх провайдерів послуг, таких як Міжнародна комплаєнс-асоціація (ICA) та Асоціація сертифікованих спеціалістів з протидії відмиванню коштів (ACAMS), для навчання та сертифікації своїх фахівців з питань комплаєнсу, управління та застосування санкцій, важливо визнати, що програми, подібні до тих, що пропонують ICA та ACAMS, забезпечують цінну початкову освіту для фахівців, що прагнуть отримати поглиблені знання про санкції. Однак їх слід розглядати радше як базові кроки, ніж як довгострокові стратегії для України. Для України вкрай важливо створити свої національні навчальні програми та системи сертифікації, подібні до тих, що планується розробити у сфері ПВК/ФТ. Ці системи мають дозволити фахівцям-практикам переходити від базової підготовки і сертифікації до більш високого рівня кваліфікації.

Особливо важливим є створення освіченої, кваліфікованої та активної мережі фахівців-практиків, що поділяють спільні цінності, цілі та відданість максимальному використанню санкційного інструментарію. Це пов'язано з тим, що союзники України, впроваджуючи ці санкції, прагнуть підтримати Україну. Більше того, Україна сама запровадила санкції проти більшої кількості осіб і компаній, ніж багато інших країн, при тому що її санкційна технічна база все ще повністю не відповідає міжнародним стандартам, а саме Рекомендаціям 6 і 7 FATF. Розвиток надійної національної системи навчання та сертифікації не лише сприятиме підвищенню кваліфікацію фахівців, але й забезпечить відповідність України міжнародним стандартам та вимогам, що в кінцевому підсумку посилить її спроможність ефективно боротися з фінансовими злочинами та сприятиме відновленню України.